

ÅRSBERETNING

2022

Dansk
Sprognævn

Indhold

Om Dansk Sprognævn · 3

Forord · 5

Årsberetning 2022 · 7

MEDARBEJDERE · 10

SPROGNÆVNETS TVÆRGÅENDE FUNKTIONER OG RESURSER · 11

SPROGNÆVNETS FORMALISEREDE SAMARBEJDER · 15

Oplysning og rådgivning · 20

SPØRGSMÅL OG SVAR · 20

DANSK SPROGNÆVNS HJEMMESIDER

OG DIGITALE KOMMUNIKATIONSKANALER · 22

OPLYSNING OG RÅDGIVNING OM DANSK TEGNSPROG · 27

Normering · 29

RETSKRIVNINGSORDBOGEN · 29

Forskning · 34

DANSK SPROGNÆVNS FORSKNINGSUDVALG · 34

DANSK SPROGNÆVNS FORSKNINGSPROJEKTER · 35

PUBLIKATIONER · 40

Forventninger til 2023 · 49

Årets økonomiske resultat · 50

Om Dansk Sprognævn

Ifølge Bekendtgørelse af lov om Dansk Sprognævn er Sprognævnet ”en statsinstitution, som har til opgave at følge det danske sprogs udvikling, at give råd og oplysninger om det danske sprog og at fastlægge den danske retskrivning”. Loven om Dansk Sprognævn angiver videre at Sprognævnet er en forsknings- og formidlingsinstitution der arbejder på et videnskabeligt grundlag med at indsamle nye ord og ordanvendelser, besvare sproglige spørgsmål om det danske sprogs bygning og brug, redigere og udgive den officielle danske retskrivningsordbog og udgive skrifter om dansk sprog. Loven angiver også at Dansk Sprognævn skal sekretariatsbetjene Dansk Tegnsprogråd og besvare henvendelser om dansk tegnsprog.

Loven angiver tydeligt formålet med Dansk Sprognævn og dets hovedopgaver, og denne klarhed i lovgivningen fastholdes i missionen for Dansk Sprognævn:

Dansk Sprognævn er den statslige forsknings- og informationsinstitution som følger det danske sprogs udvikling, giver råd og oplysninger om det danske sprog og dansk tegnsprog og fastlægger den danske retskrivning.

Dansk Sprognævn har altså en klar og lovbestemt opgaveportefølje som er central i nævnets virke: Mere konkret drejer det sig om nævnets leksikografiske bidrag med dels det normerende virke som væsentligst manifesteres i *Retskrivningsordbogen*, dels det mere deskriptive virke som bl.a. ligger i vedligeholdelsen af nævnets ordsamling og ordbogen *Nye ord i dansk 1955 til i dag*, det drejer sig om videnskabelig dokumentation og analyse af sprogets udvikling, og det drejer sig om nævnets arbejde med at oplyse og rådgive om dansk. Dertil kommer en indsats for dansk tegnsprog som manifesterer sig som oplysning og rådgivning om dansk tegnsprog og som betjening af Dansk Tegnsprogråd.

Dansk Sprognævn arbejder med et blik på følgende vision:

Dansk Sprognævn er alle danskeres forsknings- og informationsinstitution der virker for at styrke den sproglige bevidsthed og kulturforståelsen. Sprognævnet beskriver sproget og fastlægger og udvikler sproglige resurser som referencepunkt for alt arbejde med skriftlig, mundtlig og digital kommunikation og bidrager dermed til at sikre dansk som en effektiv kommunikationsform. I sine aktiviteter tager nævnet hensyn til sprogets funktioner som bærer af tradition og som spejl af samtiden.

Dansk Sprognævn er omfattet af lov om forskning ved arkiver, biblioteker, museer mv., hvor det gælder at ”forskning er en væsentlig forudsætning for varetagelsen af institutionens hovedopgave”. Sprognævnets forskning har det sigte at tilvejebringe, vedligeholde og forny det videnskabelige grundlag for løsningen af nævnets opgaver. Med sin forskning bidrager Dansk Sprognævn på højeste videnskabelige niveau indenfor nævnets faglighed: ordforråd, grammatik, retskrivning og sprogets udvikling.

I forskningslandskabet placerer Dansk Sprognævn sig som en helt særlig forskningsinstitution, idet nævnet er umiddelbart tilgængeligt for alle dansksprogsinteresserede og som sådan er bindeled mellem sprogbrugerne og forskningen i det danske sprog. Dansk Sprognævn arbejder således vedholdende på at vedligeholde og videreudvikle sine forskningsbaserede rådgivnings- og oplysningstilbud så det sikres at de er relevante og brugbare for alle dets interessenter, og på at øge sin synlighed og derved at bringe sin faglighed i spil hos flere i det danske sprogsamfund.

Sprognævnet samarbejder med offentlige institutioner, organisationer og førende sproglige forskningsmiljøer både nationalt og internationalt. Sprognævnet har en særlig forpligtelse til at samarbejde med sprogråd og -nævn i Norden.

Dansk Sprognævn blev oprettet i 1955 og består af et forsknings- og informationsinstitut, en bestyrelse og et repræsentantskab. I forsknings- og informationsinstituttet har der i 2022 været tilknyttet 12 fastansatte forskere og videnskabelige medarbejdere, 3 videnskabelige medarbejdere i tidsbegrænsede stillinger, 2 administrative medarbejdere samt 17 studentermedhjælpere og praktikanter under ledelse af en direktør. Dertil kommer medarbejdere ved Syddansk Musikkonservatorium som varetager nævnets økonomi- og HR-opgaver. Repræsentantskabet består af 43 repræsentanter for forskellige institutioner og sammenslutninger som arbejder med det danske sprog, fx Stats-, Justits-, Kultur- og Undervisningsministeriet, universiteterne, radio og tv samt lærernes, journalisternes, forfatternes og skuespillernes foreninger og forbund.

Sprognævnet har sit domicil i Bogense.

Forord

Ud fra Sprognævnets strategi for 2021-2024 og en tilhørende rammeaftale med Kulturministeriet med særdeles ambitiøse mål har Dansk Sprognævn i 2022 bevæget sig mellem projekter og markante satsninger som er kommet i mål, og indsatser der er stødt på forhindringer, og som derfor enten er forsinkede eller skrinlagte. Årets mest markante resultater i relation til Sprognævnets varetagelse af sine lovbestemte kerneopgaver er:

- *Retskrivningsordbogen* er blevet opdateret med 105 nye opslagsord og ændringer af 32 eksisterende opslagsord. Sideløbende er arbejdet frem mod udgivelsen af 5. udgave af ordbogen i 2024 blevet intensiveret: Fagrådet for retskrivning, der er nedsat af repræsentantskabet, har ud over tilføjelsen af nye opslagsord særligt arbejdet med stilmarkører, normændringer på enkeltordsniveau og mindre tilføjelser til retskrivningsreglerne; i regi af redaktionen er ordbogens aktuelt ca. 65.000 artikler læst igennem, glosser er blevet opdateret, og sammensætningseksempler er tilføjet. Den digitale udgave af *Retskrivningsordbogen* (som kan tilgås via appen *RO+*, via dsn.dk, via roplus.dk, via sproget.dk og via Ordbogen.com) har været holdt stabilt i drift og er central og efterspurgt i manges hverdag (med anslået ½ mio. opslag om dagen året rundt).
- I regi af projektet om *Det Centrale Ordregister*, hvis sigte er at gøre dansk til et af de sprog i verden som er bedst forsynet med råmaterialer til udviklingen af sprogteknologi og kunstig intelligens, er der udviklet en række konkrete grundressurser, ikke mindst et register over danske ord og deres bøjningsformer sådan som de er opført i *Retskrivningsordbogen*. Registeret og de øvrige resurser er frit tilgængelige via nævntes nye portal: ordregister.dk.
- Det videnskabelige personale har også i 2022 fastholdt en høj forskningsproduktivitet, resulterende i såvel fagfællebedømte forskningspublikationer (9) som en omfattende publicering af ikke-fagfællebedømte publikationer, nemlig bøger, tidsskrifter, bogkapitler, forskningsartikler og forskningsformidlende artikler (i alt 36). Dertil kommer 34 forskningsforedrag (14,3 % flere end i 2021). Nævnet's eget sprogfaglige tidsskrift, *Nyt fra Sprognævnet*, er udkommet med tre numre.
- Sprognævnet indsamler kontinuerligt nye ord og nye anvendelser af danske ord til sin ordsamling. I 2022 har Sprognævnet øget sin ordsamling med 1.386 registreringer (excerpter), hvilket er 39 % flere end året før.
- Det har været en ambition at udvide Sprognævnets indsamling af nye ord med en app der ville have gjort det muligt for alle at byde ind med de nye ord som de støder på i deres hverdag – når de støder på dem. Appen er (isoleret set) udviklet, men det har vist sig at være så vanskeligt og resursekrævende at skulle lancere og vedligeholde den at nævnet har måttet renoncere på denne ambition. Det er i stedet muligt for alle at indsende nye ord til Sprognævnet via formularen *Nye ord, ja tak!* på hjemmesiderne dsn.dk og sproget.dk.
- Sprognævnet har i sit rådgivningsvirke fastholdt en tilfredsstillende drift af centrale, bestående kommunikationskanaler. Trods et fald i antallet af henvendelser

og dermed i afgivne svar gennem spørgetelefonen (til et niveau som før coronaårene 2020 og 2021 på 5.000 svar) yder Sprognævnet efterspurgt rådgivning, ikke mindst i sammenhænge hvor ingen andre kan yde en tilsvarende rådgivning. I 2022 har særligt to sprogs spørgsmål fyldt, nemlig om brugen af kønsneutrale pronomener og om transskriberingen *Kyiv*. Hvad angår det første, anbefaler Sprognævnet efter grundige undersøgelser at benytte *de* som kønsneutral pronomen i ental, og hvad angår det sidste, så gik Sprognævnet – som konsekvens af en massiv efterspørgsel fra især medierne og det officielle Danmark – allerede i slutningen af februar ud med en anbefaling om at benytte transskriberingen *Kyiv* i de tilfælde hvor man foretrækker at skrive ukrainske navne så de afspejler den ukrainske stavemåde frem for den traditionelle russiske (*Kiev*).

- I sit oplysningsvirke har Sprognævnet endvidere leveret hele 52 foredrag (en stigning på 14,8 % ift. året før). Sprogfestivalen *Sprogense*, som Sprognævnet i samarbejde med Nordfyns Erhverv og Turisme afholdt for anden gang, oplevede en fordobling i besøgstallet (til ca. 5.000 gæster). Endelig skal det bemærkes at Dansk Sprognævn også i 2022 har været omfattende til stede i mediebildet (inklusive på de sociale medier).
- Hvad angår Sprognævnets rådgivningstilbud, må det konstateres at to store satsninger med eksterne samarbejdspartnere er blevet forsinkede: Sammen med Det Danske Sprog- og Litteraturselskab skulle nævnet have frigivet en ny version af sproget.dk, og sammen med Syddansk Universitet skulle nævnet have lanceret et online koma-kursus. Begge projekter er stødt ind i så væsentlige it-udfordringer at de to tiltag først kommer ud til brugerne i 2023.
- Som udgiver lægger Sprognævnet vedholdende et stort arbejde i at tilgængeliggøre sine videnskabelige tidsskrifter digitalt for derigennem at styrke formidlingen af viden på højt niveau om dansk sprog og sprogbrug. De videnskabelige publikationer som Sprognævnet udgiver på publikationsplatform Tidsskrift.dk, er blevet hentet hyppigt og i et tilfredsstillende omfang, nemlig i alt 221.204 gange (ifølge tal fra Det Kgl. Bibliotek).
- Sprognævnet har også i 2022 oplevet en stærkt tilfredsstillende opmærksomhed om sit virke indenfor dansk tegnsprog, og det har bl.a. udmøntet sig i 343 afgivne svar. De faglige resultater i nævnets tegnsprogsafdeling har i det hele taget været relativt uberørte af at afdelingen er flyttet fra København til Bogense i løbet af året.
- Igen i 2022 har Sprognævnet evnet at tiltrække betydelig ekstern finansiering, nemlig i form af et ph.d.-stipendium til forskning i unges forståelse af myndigheders sprog via Danmarks Frie Forskningsfond (i alt ca. 2,6 mio. kr.).

Samlet set kan det konstateres at Dansk Sprognævn er kommet tilfredsstillende gennem året og igen i 2022 har vist sig som en såvel fagligt som forvaltningsmæssigt velfungerende og leveringsduelig organisation.

Henrik Jørgensen
Formand

Thomas Hestbæk Andersen
Direktør

Årsberetning 2022

Dansk Sprognævnets repræsentantskab

Til Dansk Sprognævnets repræsentantskab har der i 2022 været beskikket følgende medlemmer:

Center for Læseforskning, lektor *Holger Juul*
Center for Sprogteknologi, akademisk medarbejder *Sussi Olsen*
Danmarks Lærerforening, formand for overenskomstudvalget *Morten Refskov*
Dansk Forfatterforening, forfatter og redaktør *Jo Hermann*
Dansk Journalistforbund, billedmedieoversætter *Amalie Foss*
Dansk Skuespillerforbund, skuespiller *Kurt Dreyer*
Dansk Standard, sprogkonsulent *Ulrik Gammelmark Poss*
Danske Medier, chefredaktør *Vibeke Larsen*
Danske Professionshøjskoler, lektor *Bodil Christensen*
Danske Skønlitterære Forfattere, forfatter *Laus Strandby Nielsen*
Danske Universiteter, lektor *Elisabeth Muth Andersen*
Danske Universiteter, adjunkt *Line Sandst*
Danske Universiteter, professor *Lisa Storm Villadsen*
Danske Universiteter, lektor *Tina Thode Hougaard*
Danske Universiteter, lektor *Jakob Steensig*
Danske Universiteter, lektor *Thomas Wiben Jensen*
Danske Universiteter, lektor *Carsten Levisen*
Dansk lærerforening – Sektionen for stx og hf, lektor *Claus Petersen*
Dansk lærerforening – Sektionen for læreruddannelse, docent *Bettina Buch*
DANTERM Research, oversætter og it chief operation manager *Tommi Bernitz*
Det Danske Akademi, digter *Peter Laugesen*
Det Danske Sprog- og Litteraturselskab, seniorredaktør *Sanni Nimb*
Digitaliseringsstyrelsen, webredaktør og fuldmægtig *Sanne Petersen*
DR, sprogredaktør *Martin Kristiansen*
EU's sprogjenester, oversætter *Gitte Bue Schmidt* (til 30.5.)
sproglig administrator *Louise Aulkjær Ottesen* (efterfølgende)
Folketingets Administration, redaktionssekretær *Michael Ejstrup*
Forbundet Kommunikation og Sprog, forperson *Cathrine Holm-Nielsen*
Foreningen Norden, næstformand *Marion Pedersen*
Grænseforeningen, kommunikationschef *Anna-Lise Bjerager*
Justitsministeriet, kontorchef *Morten Holland Heide*
Kulturministeriet, vicedirektør *Tonny Skovgård Jensen*
Kulturministeriet, forfatter *Jens Smærup Sørensen*
Kulturministeriets Stednavneudvalg, lektor *Rikke Steenholt Olesen*
Lektoratsudvalget, lektor *Bettina Perregaard*
Modersmål-Selskabet, cand.mag. *Ulla Weinreich*
Statsministeriet, digital redaktør *Philip Meisner*
Translatørforeningen, selvstændig *Christina Furholm Kjærgaard*

TV2, seernes redaktør *Lars Bennike*
Uddannelsesforbundet, hovedbestyrelsesmedlem *Lotte Klein*
Undervisningsministeriet, teamleder *Sune Weile*
Personligt medlem, professor *Dorthe Duncker*
Personligt medlem, professor emeritus *Peter Harder*
Personligt medlem, lektor *Henrik Jørgensen*

Dagsordener til og referater fra repræsentantskabets møder findes på <https://dsn.dk/organisation-og-lovgivning/organisation/repraesentantskab/>.

Fagråd

Repræsentantskabet har nedsat to fagråd, nemlig Fagråd for retskrivning og Fagråd for sprogteknologi og fagsprog. Fagråd for retskrivning skal godkende normændringer af ikke-principiel karakter i *Retskrivningsordbogen* og skal derudover være opmærksom på hvilke ændringer der kunne være principielle og derfor skal forelægges repræsentantskabet. Fagrådet har desuden til opgave at følge den overordnede redigering af den alfabetiske del af ordbogen. Fagråd for sprogteknologi og fagsprog er rådgivende og har til formål at udvikle og følge Sprognævnets initiativer indenfor dets to virkefelter.

Dagsordener til og referater fra fagrådenes møder findes på <https://dsn.dk/organisation-og-lovgivning/organisation/fagraad/>.

Fagråd for retskrivning

Sanni Nimb (formand)
Margrethe Heidemann Andersen (sekretær)
Thomas Hestbæk Andersen
Inger Schoonderbeek Hansen
Anna Sofie Hartling
Henrik Jørgensen
Michael Nguyen

Fagråd for sprogteknologi og fagsprog

Dorthe Duncker (formand)
Thomas Widmann (sekretær)
Tommi Bernitz
Peter Juel Henrichsen
Tina Thode Hougaard
Sussi Olsen
Sanne Petersen

Dansk Sprognævnets bestyrelse

Bestyrelsen er Dansk Sprognævnets øverste ledelse og har det overordnede ansvar for nævnets virksomhed. 5 medlemmer vælges af repræsentantskabet, kulturministeren udpeger 1 medlem, og 1 medlem er medarbejdernes repræsentant. Sprognævnets direktør virker som sekretær for bestyrelsen.

Dagsordener til og referater fra bestyrelsens møder findes på <https://dsn.dk/organisation-og-lovgivning/organisation/bestyrelse/>.

Henrik Jørgensen (formand)

Lisa Storm Villadsen (næstformand)

Bettina Buch

Tonny Skovgård Jensen (udpeget af kulturministeren)

Holger Juul

Sussi Olsen

Jørgen Schack (medarbejderrepræsentant)

Dansk Tegnsprogråd

Dansk Tegnsprogråd består af 5 medlemmer som repræsenterer institutioner og organisationer der arbejder med tegnsprog. I 2022 har der været beskikket følgende rådsmedlemmer:

Dansk Sprognævn, *Bo Hårdell*, tolk og skuespiller (formand)

Uddannelses- og Forskningsministeriet, *Jette Hedegaard Kristoffersen*, fhv. leder for

Ordbog Over Dansk Tegnsprog, Københavns Professionshøjskole (næstformand)

Dansk Sprognævn, *Julie Bakken Jepsen*, ph.d.-studerende, Aarhus Universitet

Danske Døves Landsforbund, *Lars Ahlburg*, landsformand for Danske Døves Landsforbund

Social- og Indenrigsministeriet, *Anette Thiesen*, afdelingsleder ved Center for Kommunikation og Velfærdsteknologi, Center for Høretab.

Dansk Sprognævn sekretariatsbetjener Dansk Tegnsprogråd og skal i dette regi (i) organisere rådets virke, (ii) besvare henvendelser om dansk tegnsprog og vejlede om tegnsprogsbrug og (iii) samarbejde med interessenter indenfor tegnsprogsområdet.

Dansk Tegnsprogråds sekretariat er sammenfaldende med nævnets Afdeling for Dansk Tegnsprog, og heri har der i 2022 arbejdet to videnskabelige medarbejdere som tilsammen udgør 1,2 årsværk: faglig leder Janne Boye Niemelä (0,8 årsværk) og videnskabelig medarbejder Elisabeth Holm Hansen (0,4 årsværk).

Indtil 31. marts 2022 havde afdelingen hjemsted på Københavns Professionshøjskole; nu er den flyttet sammen med resten af Sprognævnet i domicilet i Bogense.

Yderligere oplysninger om Dansk Tegnsprogråd, herunder dagsordener for og referater fra møder i rådet, findes på <https://dsn.dk/dansk-tegnsprog/organisation/>.

MEDARBEJDERE

Til Dansk Sprognævns forsknings- og informationsinstitut har der i 2022 været knyttet følgende medarbejdere:

Videnskabeligt personale

Margrethe Heidemann Andersen, ph.d., seniorforsker, souschef fra 1.5.

Thomas Hestbæk Andersen, ph.d., direktør

Winnie Collin, cand.mag., videnskabelig assistent (tiltrådt 1.5.)

Christina Linde Rejkjær Dideriksen, cand.mag., videnskabelig assistent (fratrådt 30.9.)

Kirsten Lindø Dolberg-Møller, mag.art., seniorredaktør, DPO

Elisabeth Holm Hansen, master i professionel kommunikation, tegnsprogstolk, videnskabelig medarbejder

Anna Sofie Hartling, ph.d., forsker

Peter Juel Henriksen, ph.d., seniorforsker

Eva Skafte Jensen, dr.phil., seniorforsker

Johanne Niclasen Jensen, cand.mag., videnskabelig assistent (tiltrådt 24.10.)

Ida Elisabeth Mørch, cand.mag., seniorkonsulent, souschef (fratrådt 30.4.)

Michael Nguyen, ph.d., forsker

Janne Boye Niemelä, cand.mag., videnskabelig medarbejder, faglig leder for Afdeling for Dansk Tegnsprog

Marianne Rathje, ph.d., seniorforsker

Jørgen Schack, cand.mag., seniorforsker

Thomas Widmann, cand.mag., seniorkonsulent

Teknisk-administrativt personale

Anne Sofie Bøllingtoft, kontorassistent

Sebastian Metzger, it-specialist

Medarbejdere ved Syddansk Musikkonservatorium: *Janne Frandsen*, *Jette Granhøj*,

Elsebeth Hesdorf og *Poul Erik Risager* (økonomiansvarlig)

Studentermehjælpere og timelønnede medarbejdere

Joachim Borup, stud.it.

Julie Dolleris Christensen, stud.mag.

Alexander Ibsen Dernild, stud.sc.

Nathalie De Vallier, stud.mag.

Julie Nygaard Elmstrøm, stud.mag.

Thea From, stud.mag.

Johanne Niclasen Jensen, stud.mag.

Oliver Rix Johannsen, stud.mag.

Noah Lykke Knudsen, stud.mag.

Thrine Victoria Jarrot Meline, stud.mag.

Kirsten Nørgaard Nielsen, stud.mag.

Hertha Ellen Boye Niemelä, timelønnet medarbejder

Kathrine Kjeldal Sørensen, stud.mag.
Rose Terese Trøst Sørensen, stud.mag.
Christian Aaris Lærkedahl Ørnskov, stud.sc.

Praktikanter

Gustav Styrbjørn Johannesen, stud.mag. (efterårssemesteret)
Thrine Victoria Jarrot Meline, stud.mag. (efterårssemesteret)
Boje Møller Nielsen, softwareudvikler (4. kvartal)
Ea Lindhardt Toft, stud.mag. (forårssemesteret)

Specialestipendiat

Ehm Hjorth-Nebel Miltersen, stud.mag.

SPROGNÆVNETS TVÆRGÅENDE FUNKTIONER OG RESURSER

Administration

Sprognævnets administrative processer varetages væsentligst af en gruppe bestående af direktøren, en kontorassistent, en it-specialist og tre videnskabelige medarbejdere i samarbejde med administrationsafdelingen ved Syddansk Musikkonservatorium i Odense.

Sprognævnets it-infrastruktur varetages overordnet af Statens It og lokalt af Sebastian Metzger og Thomas Widmann. Tilsyn med nævnets databeskyttelse og datasikkerhed foretages af Slots- og Kulturstyrelsen og Datatilsynet; lokalt varetager Kirsten Lindø Dolberg-Møller funktionen som Sprognævnets DPO. Nævnets drifts- og lønregnskab varetages overordnet af Statens Administration og lokalt væsentligst af Poul Erik Risager og Jette Granhøj. Revision foretages af Rigsrevisionen. HR-forhold varetages overordnet af Slots- og Kulturstyrelsen og lokalt af Jette Granhøj. Det overordnede tilsyn med nævnets arkivalier varetages af Rigsarkivet.

Dansk Sprognævnets bibliotek

Biblioteket er et forskningsbibliotek med hovedvægt på lingvistiske emner og ordbøger. Biblioteket er primært et internt bibliotek.

Kirsten Lindø Dolberg-Møller varetager driften af biblioteket og sikrer at samlingen – både hvad angår selvstændige værker og (adgang til) tidsskrifter – er aktuel og nemt tilgængelig for alle ansatte.

Dansk Sprognævnets forlag

Sprognævnet har fra sin grundlæggelse udgivet sprogfaglige bøger og hæfter. Publikationerne spænder over rapporter fra afholdte seminarer eller konferencer i Sprognævnets konferencerieserie, nye bøger i serien Dansk Sprognævnets skrifter, årsberetninger og tidsskrifter via publikationsplatformen Tidsskrift.dk, dvs. Det Kongelige Biblioteks open access-plattform OJS (Open Journal System).

Dansk Sprognævns forlag tager sig af alle trin i udgivelsesprocessen, fra idé over indhentning af tilbud fra eksterne samarbejdspartnere (grafikere, illustratører og trykkerier) til redaktionelt arbejde, satskorrektur, markedsføring og salg.

Forlagsarbejdet varetages væsentligst af Kirsten Lindø Dolberg-Møller.

Dansk Sprognævns skrifter

Antologien *Dronningen Taler* er i 2022 udkommet i serien *Dansk Sprognævns skrifter* som bind 53. *Dronningen Taler* er udgivet i anledning af Hendes Majestæt Dronning Margrethe 2.s 50-års regeringsjubilæum og indeholder otte kapitler med analyser af hvorfor og hvordan dronningens taler får os til at spidse ører. Antologien er redigeret af Sprognævnets næstformand, Lisa Storm Villadsen, og seniorforsker ved Sprognævnet Eva Skafte Jensen bidrager sammen med Sabine Kirchmeier med kapitlet 'Gammeltdags og dog moderne – Dronningens sprog'. Bogen er udkommet på Gads Forlag.

NyS, Nydanske Sprogstudier

NyS, Nydanske Sprogstudier er et bredt og varieret tidsskrift om sprog og sprogvidenskab på dansk. Redaktionen består af sprogforskere fra Sprognævnet (aktuelt er det Michael Nguyen) og fra landets universiteter. *NyS* er fagfællebedømt, og det er et af de meget få dansksprogede videnskabelige tidsskrifter om sprog og sprogvidenskab.

Dansk Sprognævn er forlaget bag tidsskriftet og udgiver selvfølgelig først og fremmest *NyS* fordi det ligger inden for nævnets faglighed, men derudover ønsker nævner også at bidrage direkte til at dansk ikke forsvinder som et sprog man kan bruge i videnskabelige sammenhænge.

NyS udkommer som et gratis onlinetidsskrift på Tidsskrift.dk, og på den måde sikrer Sprognævnet at alle kan få direkte adgang til den nyeste forskning i dansk sprog.

Nyt fra Sprognævnet

Nyt fra Sprognævnet udkommer normalt tre gange om året som et digitalt og gratis tidsskrift i html- og pdf-format.

Hvor vi i 2019 oplevede et fald i antallet af abonnenter sammenlignet med året før, har vi i de seneste tre år kunnet glæde os over en flot fremgang, og antallet af abonnenter er nu væsentligt højere end før flytningen til Bogense. I 2022 har væksten været på godt 11 % ift. året før, så *Nyt fra Sprognævnet* nu har 4.633 abonnenter.

Publikationer på Tidsskrift.dk

Sprognævnet lægger vedholdende et stort arbejde i at tilgængeliggøre sine videnskabelige tidsskrifter digitalt for derigennem at styrke formidlingen af viden på højt niveau om dansk sprog og sprogbrug. De videnskabelige publikationer som Sprognævnet udgiver på publikationsplatform Tidsskrift.dk, er blevet hyppigt downloadet i 2022, nemlig i alt 221.204 gange (ifølge tal fra Det Kgl. Bibliotek).

Der var en meget markant fremgang fra 2020 til 2021. Niveauet for 2021 er ikke helt blevet opretholdt, men antallet af hentede artikler og bogkapitler ligger stadig langt over tidligere års. Særligt skal det bemærkes at der også i 2022 er fremgang for *NyS*;

det er tilfredsstillende at satsningen på at omlægge NyS til et gratis onlinetidsskrift (fra primo 2021) bærer frugt.

Downloads fra Tidsskrift.dk	2018	2019	2020	2021	2022
Klart sprog i Norden	7.051	10.133	10.693	14.421	10.735
Lexico Nordica	13.082	21.561	17.438	29.955	27.737
Nordiske Studier i Leksikografi	11.062	18.833	18.828	28.543	28.470
Ny forskning i grammatik	21.174	31.348	29.913	43.775	31.032
NyS	33.042	42.226	52.580	76.820	81.102
Sprog i Norden	42.870	36.251	32.371	43.362	41.728
I alt	128.281	160.352	161.823	236.876	221.204

Dansk Sprognævns korpusser

Dansk Sprognævn vedligeholder og udbygger et stort, generelt skriftligt tekstkorpus, 'Korp', og derudover har Sprognævnet opbygget en række mindre specialkorpusser til konkrete forskningsformål, fx et mundtligt korpus med dialogen fra reality-tv-serien *Ex on the beach* på ca. 560.000 ord, som bruges til indsamling af nye ord, undersøgelser af engelske lån, undersøgelser af groft sprog og undersøgelser af grammatiske fænomener. Sprognævnet har taget endnu et skridt i retning af at udbygge sin korpus-samling med talesprog ved at transskribere realityserien *Big Brother* fra 2001. I 2022 er dette arbejde blevet færdigt, og *Big Brother*-korpusset er endt med at være på ca. 242.000 ord. Dette korpus kan især bruges til at undersøge talesproglige fænomeners udvikling i løbet af de seneste 20 år, fx når det gælder engelske låneord, hvilket hjælper til at skitsere en sproglig udvikling, som nævnet ofte bliver spurgt om.

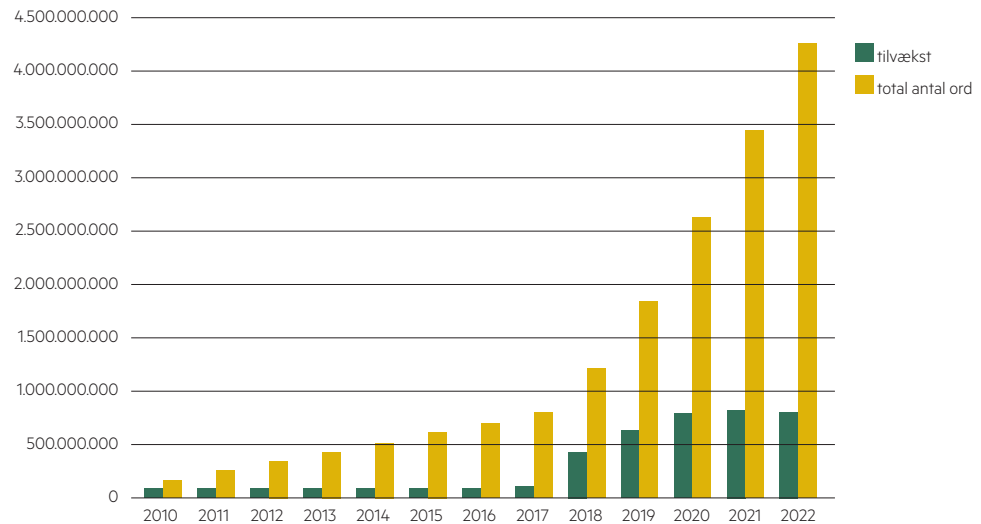
I 2022 er korpusset af talesprog endvidere udvidet med transskribering af dialogen i reality-tv-serien *Paradise*. Udover at få udbygget Sprognævnets talesprogskorpus yderligere med de fordele det har for forskning og nyordsarbejde, er der det spændende ved netop *Paradise* at formatet i 2022 er blevet omlagt så det i højere grad afspejler tidens woke tendenser ift. øget diversitet og repræsentativitet, og det skal undersøges om det afspejles i seriens sprogbrug. Derfor transskriberes både et traditionelt afsnit af *Paradise* og et "woke" afsnit.

I 2022 er Sprognævnets facebookkorpus blevet gjort søgbart, og dette specialkorpus indeholder aktuelt ca. 12,1 mio. ord. Korpusset skal anvendes til forskning i sprogbrugen på sociale medier. De data der ligger til grund for korpusset, blev i 2021 stillet til rådighed af virksomheden Analyse og Tal.

Sprognævnets generelle tekstkorpus, Korp, består af skriftlige medietekster fra aviser, magasiner og dissers hjemmesider og indeholder p.t. ca. 4,3 mia. løbende ord. Dansk Sprognævn er afhængigt af at have et bredt mediekorpus for at kunne normere retskrivningen efter gode og sikre sprogbrugeres skriftlige sprogbrug (jf. Sprognævnsbekendtgørelsen, § 1, stk. 3 og 4), og i øvrigt for at finde ord til at vedligeholde ordsamlingen, som er en absolut kerne i nævnets arbejde. Korp modtager data fra Infomedia, og der er i 2022 modtaget og indekseret mere end 800 mio. ord. Sprognævnet modtager data fra alle de store, toneangivende danske mediehuse, og hertil kommer en lang række regionale og lokale mediehuse.

Aviskorpussets størrelse og tilvækst over tid

Sprognævnets korpuser sikrer den databaserede tilgang til at analysere sprogets form, betydning og udvikling, og de danner dermed grundlag for normering og beskrivelse og for nævnets tilbud til samfundet i form af ordbøger, rådgivning, forskningspublikationer, formidling i medierne m.m.

Ordsamlingen

Sprognævnet har en central, lovbestemt opgave i at registrere nye ord og ordforbindelser i dansk, og nævnets ordsamling er den mest fuldstændige ordsamling over dansk siden 1955. Ordsamlingen, som rummer ca. 475.000 forskellige ord, indeholder ca. 1,1 mio. citater med nye ord, nye betydninger af gamle ord, nye konstruktioner og nye stave- og bøjningsformer. Der bliver hele tiden tilføjet nye citater, og i 2022 voksede ordsamlingen med 1.386 indtastede citater (hvilket er 39 % flere end i 2021). Indsamlingen af de nye ord og udtryk er først og fremmest en selvstændig forskningsopgave med sproghistorisk værdi, og det er en opgave som det i Danmark påhviler Sprognævnet at udføre (jf. lov om Dansk Sprognævn, § 1, stk. 2, pkt. 11). Lidt populært kan man betegne ordsamlingen som 'det danske sprogs hukommelse', og hovedparten af ordene findes ikke i nogen ordbøger.

Når et nyt ord eller en ny ordforbindelse bliver indlemmet i ordsamlingen, er det fordi det af hensyn til beskrivelsen af sprogudviklingen eller forskningen er interessant. Det kan fx være fordi der er tale om et helt nyt ord (fx *coronapas*, der er registreret i 2020, og som særligt blev allemandseje i 2021, eller *sportswashe*, som vi har registreret første gang i 2019, og som især har været aktuel i forbindelse med afholdelsen af VM i fodbold i Qatar i 2022). Det kan være fordi et etableret ord optræder med et andet køn end det normale (fx *et fælg* i stedet for det normale *en fælg*, registreret i 2015), eller fordi et etableret ord indlânes i en ny ordklasse (fx *blush* brugt som adjektiv, registreret i 2020). Og det kan være fordi et ord bruges i en ny betydning (fx *morfar*, der siden 1999 også har kunnet betyde 'en lille lur'). Ofte forsvinder et ord igen uden at være blevet etableret i sproget (fx *discojazz*, der er registreret i 2003, men ikke har fundet vej til nogen af Sprognævnets ordbøger), det grammatiske køn skifter måske alligevel ikke (det kan ifølge ordbøgerne stadigvæk kun hedde *en hamster*, ikke *et hamster*),

og den nye betydning af ordet når aldrig at etablere sig og forsvinder igen (jf. *undergrundslitteratur*, der ifølge et citat fra 2001 kan bruges spøgende om litteratur der sælges i undergrunden ved en togstation). Sådanne udviklinger når aldrig at blive optaget i ordbøgerne, men eksisterer blot i ordsamlingen som et vidnesbyrd om sprogets forandringer og om hvordan sproget afspejler kulturelle og historiske ændringer i samfundet.

Ordsamlingen er delvist digitaliseret, men startede som en fysisk seddelsamling, der med sine 800.000 ordsedler i dag er klassificeret som kulturarv. Da ordsamlingen er i brug i Sprognævnets daglige arbejde, har Rigsarkivet givet tilladelse til såkaldt bevaring i institutionen, og den er således placeret i Bogense. Ordsamlingen er tilgængelig for offentligheden efter forudgående aftale.

Sprognævnet har planer om en fuldstændig digitalisering af ordsamlingen og i forlængelse heraf en online løsning som vil gøre den frit og let tilgængelig for alle.

SPROGNÆVNETS FORMALISEREDE SAMARBEJDER

Dansk Sprognævn/Nordfyns Gymnasium/Nordfyns Kommune/Syddansk Universitet

Dansk Sprognævn har etableret et formaliseret, lokalt partnerskab med Nordfyns Gymnasium, Nordfyns Kommune og Syddansk Universitet. Formålet med partnerskabet er at styrke fælles interesser indenfor sprog, uddannelse, turisme og erhvervsudvikling, og i regi af partnerskabet bidrager nævnet med at udvikle nye rammer for at dyrke, styrke og undersøge det danske sprog.

I 2022 har der i partnerskabet været to markante initiativer med Sprognævnets involvering, nemlig sprogfestivalen *Sprogense* og et nyt kommakursus til alle.

I tæt samarbejde med Nordfyns Erhverv og Turisme (Nordfyns Kommune) afholdt Sprognævnet i september den anden udgave af *Sprogense* (www.sprogense.dk).

Anden udgave af festivalen byggede videre på de erfaringer der blev høstet med første *Sprogense* året før, og ca. 5.000 gæster lagde vejen forbi Bogense og Sprognævnet. Årets tema var dysleksi (ordblindhed), og parallelt med bidrag om dette emne var der en bred vifte af programpunkter med alt fra foredrag med Anders Agger til forskningsforedrag om fx dialekter, engelskpåvirkningen af dansk og det kønsneutrale sprog. DR's Klog på Sprog lagde vejen forbi med sin fredagsudsendelse. Albani Fonden støttede med 250.000 kr., og det højnede den sociale side af festivalen, fx med en fredagsbar. Det kan konstateres at *Sprogense* stadig er en begivenhed under udvikling, og de to første udgaver har vist at festivalen udfylder et tomrum og har et publikum.

Med samarbejdet om *Sprogense* er det planen en gang om året at omdanne Bogense til en sprogfestival hvor alle er velkomne – hvor sproget tages med ud i de hyggelige gader, på caféerne, i kirken og på spillestederne, og hvor fagfolk og specialister og alle sproginteresserede kan mødes til dialog. Udviklingen af *Sprogense* flugter således med Sprognævnets sigte mod at bidrage til den demokratiske samtale om det danske sprog og derved til kulturforståelsen.

Sammen med sprog- og journalistikmiljøerne på Syddansk Universitet har Sprognævnet arbejdet med at udvikle et nyt koma-kursus som har det ambitiøse mål at lære danskinteresserede i alle aldre at blive bedre til at sætte komma. Kurset lanceres i 2023 og bliver gratis, og det vil bestå af små læringsmoduler som kan tages i forskellige niveauer (fra folkeskole- til ekspertniveau). Efter færdiggørelse får man et bevis og et digitalt badge som vil kunne bruges i eget CV, på LinkedIn og andre steder. Sprognævnet bidrager særligt med indholdsmæssig ekspertise, herunder kvalitets-sikring, mens Syddansk Universitet bidrager både med indhold og med produktion og lancering.

Det Danske Sprog- og Litteraturselskab

Dansk Sprognævn har i en længere årrække samarbejdet tæt med Det Danske Sprog- og Litteraturselskab (DSL). Det gælder først og fremmest samarbejdet om en fælles rådgivningsresurser om dansk sprog, sproget.dk, hvor de to institutioner bidrager lige- ligt med økonomiske resurser, og hver af institutionerne bidrager med en redaktør og studentermedhjælpere. Efter planen skulle sproget.dk i 2022 have været nyudviklet og bl.a. gjort mobiloptimeret, men forsinkelser hos webbureauet der varetager opgaven, bevirker at den nye udgave af siden først lanceres i 2023.

I 2022 har Sprognævnet og DSL haft fokus på at udmønte yderligere samarbejds- flader, især i relation til registrering og tilbagedatering af nye ord samt udvikling af Det Centrale Ordregister (COR).

European Federation of National Institutions for Language

Sprognævnet er medlem af den Europæiske Samarbejdsorganisation for Nationale Sproginstitutioner (EFNIL).

EFNILs årsmøde fandt sted i Vilnius i Litauen med fokus på de sproglige konsekvenser af migration. Derudover har EFNIL gennemført en række webinarer, og Sprognævnets medarbejdere har deltaget i flere af disse. Desuden har nævnet bidraget til EFNILs 'Master's Thesis Competition', hvis formål er at øge synligheden af unge akademikers sprogvidenskabelige arbejde og bidrage til en karriere indenfor feltet.

Netværket for sprognævnene i Norden

Netværket for sprognævnene i Norden (NSN) afholdt det årlige netværksmøde i Oslo den 25.-26. august 2022. På dette møde diskuteredes samarbejdsmuligheder mellem Arbejdsgruppen for sprogteknologi i Norden (ASTIN) og NSN, det kommende sprog-møde i Sverige i 2023, netværkets økonomi og den samlede statusrapport for alle de nordiske sprognævn.

Dansk Sprognævn har på vegne af NSN udgivet *Språk i Norden 2022*, som er et temanummer om sprogteknologi, og som i tillæg indeholder en oversigt over nordiske publikationer om sprog udgivet i de nordiske lande i 2021. Publikationen kan findes på Tidsskrift.dk. Tidsskriftet er centralt i netværkets arbejde med rådgivning og information til offentligheden, ikke mindst til undervisere i dansk og i dansk som andetsprog og fremmedsprog på udenlandske universiteter.

Nordisk tegnsprogsnetværk

Nordisk tegnsprogsnetværk (NTN) er finansieret af Nordisk Ministerråd. Formålet med netværket er at gøre det muligt at udveksle erfaringer om arbejdet med tegnsprog i de nordiske lande og udføre fællesnordiske projekter.

Netværket har gennemført to møder, henholdsvis i Oslo og København. I forbindelse med mødet i København havde netværket, også efter ønske fra Døves Nordiske Råd, et møde hvor både litteraturstudiet "Barn og unges tilgang til tegnspråk i Norden" og projektet *Tegntube* blev præsenteret og diskuteret. *Tegntube* er afsluttet efter to år. Dette projekt har været arbejdskrævende, men har bidraget til øget opmærksomhed om tegnsprog. Nyheden om *Tegntube* nåede bl.a. frem til FN's regionskontor i Bruxelles, som benyttede sig af *Tegntube* på Den internationale verdensdag for tegnsprogene den 23. september. NTN har i samarbejde med Netværket for sprognævnene i Norden (NSN) og Arbejdsgruppen for sprogteknologi i Norden (ASTIN) bidraget med høringssvar til en revideret nordisk sprogdeklaration.

Styrelsen for Undervisning og Kvalitet

Sprognævnet påbegyndte i 2021 et samarbejde med Styrelsen for Undervisning og Kvalitet (STUK) under Børne- og Undervisningsministeriet, og det blev konsolideret i 2022. Samarbejdet er opstået ud fra et fælles ønske om mere fokus på den formelle del af sproget i gymnasiet, eftersom senere års forskning har vist at der er udfordringer med kompetencerne i gymnasieskolen, noget som også gymnasielærere og censorer i stigende grad har bemærket. I 2022 har samarbejdet bestået af en løbende dialog og regelmæssige møder, en afsøgning af muligheder for finansiering af et forskningsprojekt om sproglig korrekthed i gymnasiet samt en udvikling af kurser målrettet gymnasielærere om sproglig korrekthed. Desuden har Sprognævnet hjulpet STUK

med at kvalitetssikre en censorvejledning til dansklærere i gymnasiet med fokus på det sproglige element. Sprognævnet har været repræsenteret i Arbejdsgruppen om formalsproglighed i gymnasiet nedsat af STUK, som havde til opgave at udarbejde et øvelsesmateriale til danskundervisningen i gymnasiet, og medarbejdere i Sprognævnet har undervist på kurser for gymnasielærere. I det hele taget har Sprognævnet i 2022 haft øget kontakt med gymnasielærere og gymnasieelever via foredrag og besøg, og interviews i medierne om ønsket om øget fokus på sproglig korrekthed har også givet opmærksomhed på sagen.

Øvrige engagementer

Flere af nævnets medarbejdere er engageret i faglige selskaber, udvalg og institutioner mv.:

Margrethe Heidemann Andersen er medlem af redaktionen for *Nyt fra Sprognævnet*. Hun er sekretær for Fagråd for retskrivning og fører tilsyn med sproget.dk.

Thomas Hestbæk Andersen er ansvarshavende redaktør for *Nyt fra Sprognævnet*. Han er medlem af bestyrelsen for Danske Taler, og han er beskikket som censor i sprogpsykologi.

Winnie Collin er Sprognævnets ankerperson på klarsprogsområdet og den danske repræsentant i Arbejdsgruppen for klarsprog i Norden (som hører under Netværket for Sprognævnene i Norden). Hun har i 2022 været medlem af redaktionen for *Nyt fra Sprognævnet*.

Kirsten Lindø Dolberg-Møller er medlem af redaktionen for *Nyt fra Sprognævnet*. Hun foretager desuden fagfællebedømmelser af litteraturvidenskabelige publikationer for danske, videnskabelige forlag.

Elisabeth Holm Hansen er undervisningskonsulent på Tegnsprogs- og skriveolkeuddannelsen ved Københavns Professionshøjskole og redaktør for *dansktegnsprog.dk*.

Anna Sofie Hartling er en del af forskergruppen SpUni – Skriftsproglighed på Universitetet, som har base på Syddansk Universitet. Hun er medlem af advisoryboardet for projektet *Mange grublende Dage ere gaaede forud. Grammatik i 1800-tallet som nøgle til moderne normproblemer*. Derudover er hun med i arrangørgruppen bag *Sprogprisen.dk*.

Peter Juel Henriksen er Sprognævnets repræsentant i Arbejdsgruppen for sprogteknologi i Norden (ASTIN). Han er medlem af Alexandra Instituttets ekspertpanel for projektet *Dansk for Alle*, medlem af projektgruppen Danish Gigaword (ledet af ITU), konsulent for projekt *Ravnur* (færøsk talegenkendelse) og beskikket som censor i censorkorpset for dansk på universiteterne.

Eva Skafte Jensen er koordinator for Grammatiknetværket, serieredaktør for *Ny forskning i grammatik*, medlem af Det Kongelige Danske Videnskabernes Selskab, bestyrelsen for Det Danske Sprog- og Litteraturselskab, bestyrelsen for Støtteforeningen for Grammatiknetværket og styrelsen for Universitets-Jubilæets danske Samfund. Hun underviser på ph.d.-kurser og deltager jævnligt i bedømmelsesarbejde for universiteterne. Hun er beskikket som censor i censorkorpset for dansk på universiteterne og i censorkorpset for lingvistik.

Ida Elisabeth Mørch var til sin fratrædelse medlem af redaktionen af *Nyt fra Sprognævnet*, kasserer i LEDA, Leksikografer i Danmark, og med i gruppen bag Sprogprisen.dk. Hun var desuden Dansk Sprognævns redaktør af sproget.dk.

Michael Nguyen er Dansk Sprognævns redaktør af sproget.dk. Han er endvidere medlem af redaktionerne for *Nyt fra Sprognævnet*, *NyS*, *Nydanske Sprogstudier* og *Lingoblog*. Han er også medlem af bestyrelsen for Støtteforeningen for Grammatiknetværket.

Janne Boye Niemelä er kontaktperson for Nordisk tegnsprogsnetværk og redaktør for dansktegnprog.dk. Hun er formand for Tegnsprogs- og skrivetolkeuddannelsens uddannelsesudvalg.

Marianne Rathje er nordisk sekretær i Netværket for Sprognævnene i Norden, leder af netværket Swearing in Scandinavia og en del af forskergruppen SpUni – Skriftsproglighed på Universitetet, som har base på Syddansk Universitet. Hun er beskikket som censor i censorkorpset for dansk på universiteterne og i censorkorpset for sprogpsykologi. Hun er desuden ledende medlem af netværket FoSiDiMe – Forskning i Sprog og Interaktion i Digitale Medier. Hun har desuden i 2022 været medlem af Arbejdsgruppen om formalsproglighed i gymnasiet nedsat af Styrelsen for Undervisning og Kvalitet. Endelig skriver Marianne Rathje ugentligt sprogklummer til Politiken.

Jørgen Schack er medlem af Kulturministeriets Stednavneudvalg og Det Danske Sprog- og Litteraturselskab.

Thomas Widmann er sekretær for fagrådet for fagsprog og sprogteknologi.

Oplysning og rådgivning

Ifølge sprognævnsløven skal Dansk Sprognævn ”give råd og oplysninger om det danske sprog”, herunder ”besvare sproglige spørgsmål fra myndigheder og offentligheden om det danske sprogs bygning” og ”udgive skrifter om dansk sprog”. Oplysning og rådgivning er altså en af nævnets kerneopgaver.

I 2022 har Sprognævnet varetaget sin formidlingsforpligtelse ift. rådgivning og oplysning om dansk ad en lang række kanaler: spørgetelefonen, hvis brug vidner om at den har en central plads i bevidstheden hos (især professionelle) sprogbrugere i Danmark; nævnets hjemmesider (dsn.dk, dansktegnsprog.dk, sproget.dk, roplus.dk og rohist.dk); *Nyt fra Sprognævnet*, som er udkommet med tre fyldige numre om dansk; hyppige opslag på Facebook og Instagram (for profiler tilknyttet såvel Sprognævnet som sproget.dk) som har bidraget til at øge Sprognævnets rækkevidde på de sociale medier; en lang stribe af foredrag (mere end dobbelt så mange som året før) og mange mediebidrag og megen medieomtale.

De fleste kommer i kontakt med Dansk Sprognævn via de sprogresurser der tilbydes på hjemmesiden dsn.dk og på portalen sproget.dk. Sprognævnets hjemmeside på dsn.dk blev relanceret i 2021, og i 2022 er den løbende blevet forbedret. I 2022 har der yderligere været arbejdet med sproget.dk med henblik på at relancere også denne side i en mere brugervenlig og teknisk optimeret udgave.

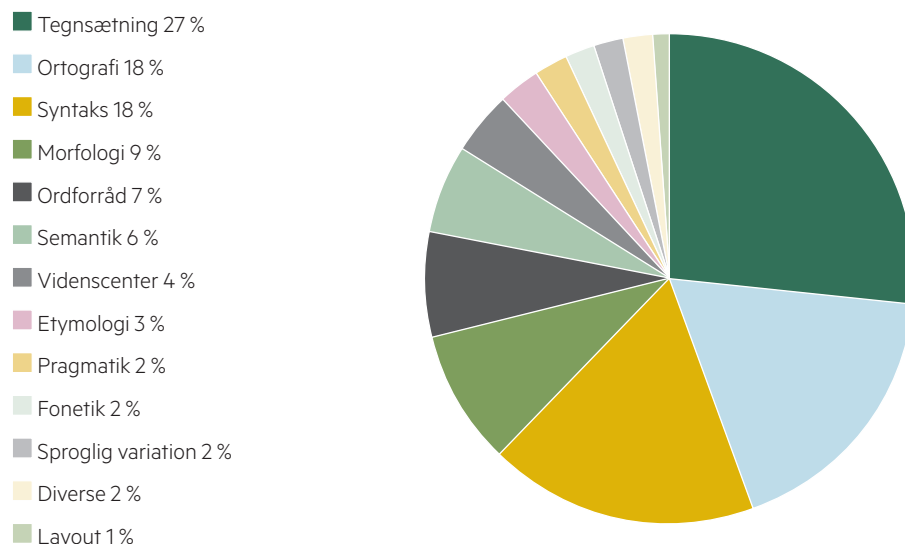
SPØRGSMÅL OG SVAR

Sprognævnets spørgetelefon er principielt alle borgeres kanal for spørgsmål om sprog, og i en tid hvor mere og mere rådgivning og oplysning (og kommunikation i det hele taget) bliver digitaliseret og afpersonaliseret, er spørgetelefonen et enestående tilbud om rådgivning, idet enhver dansker kan gå i direkte dialog om sproget med nogle af landets førende sprogfolk om alt fra generelle regler til små detaljer.

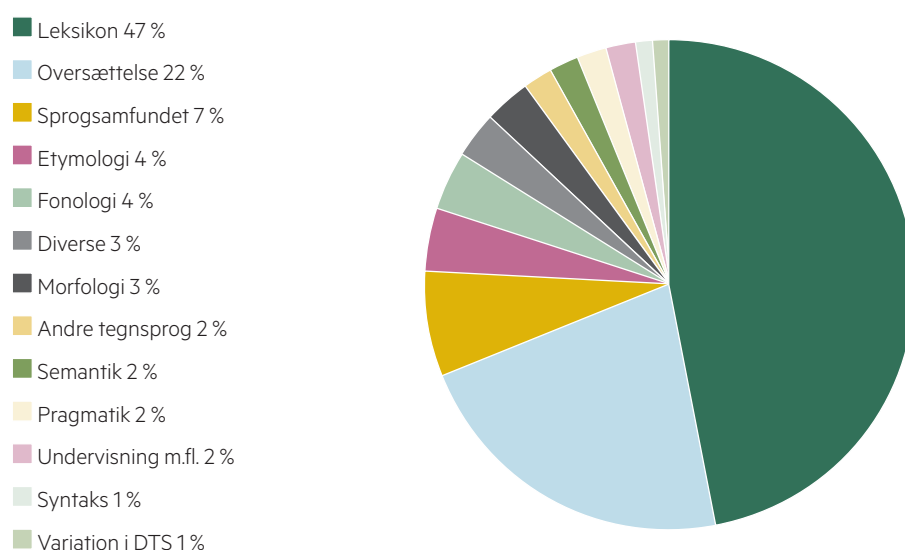
Antallet af henvendelser til svartjenesten har i 2022 ligget på et tilfredsstillende niveau som før coronaårene på ca. 5.000 svar. Trods en mangfoldighed af online muligheder for at søge efter og finde svar på sproglige spørgsmål og problemer oplever Sprognævnet at den service som nævnet yder gennem svartjenesten, er efterspurgt, ikke mindst i sammenhænge hvor ingen andre kan yde en tilsvarende rådgivning. Nedenstående tabel viser en oversigt over antallet af svar i de seneste fem år; registrerede svar er svar der anses for særlig relevante, fx fordi de ikke kan findes i gængse ordbøger og håndbøger, eller fordi de afspejler nye udviklinger i sprognormer og sprogproblemer.

Svarstatistik	2018	2019	2020	2021	2022
Telefoniske og skriftlige svar	5.110	4.617	6.042	6.531	4.993
Registrerede svar	136	105	102	142	57
Svar om tegnsprog	166	143	243	327	343

Spørgsmålene registreres i forskellige kategorier således at det er muligt at følge med i på hvilke områder der er størst efterspørgsel på information. De tre største områder er tegnsætning (især komma), ortografi (retskrivning) og syntaks (ordstilling, sætningens opbygning), og herefter kommer morfologi (bøjning), semantik (betydning) og ordforråd, og det er en fordeling af spørgsmål som ligner de forrige års.

Afdeling for Dansk Tegnsprog har en særskilt svartjeneste hvor interesserede kan stille spørgsmål om dansk tegnsprog. Svartjenesten fik og besvarede 343 spørgsmål om dansk tegnsprog i løbet af 2022, så det kan konstateres at den meget store efterspørgsel af svartjenesten som oplevedes i 2021, er fastholdt og endda øget en anelse. Omkring 2/3 af spørgerne er døve eller hørehæmmede. Spørgsmålene til dansk tegnsprog angår især leksikon (fx personnavnetegn og landetegn) og dernæst oversættelse, hvilket er illustreret nedenfor.

DANSK SPROGNÆVNS HJEMMESIDER OG DIGITALE KOMMUNIKATIONSKANALER

Formålet med Sprognævnets rådgivning er primært at styrke sprog og kommunikation i det danske samfund og hjælpe alle til at udtrykke sig på et klart og formålstjenligt sprog. Af den grund fokuserer Sprognævnet på at udvikle og vedligeholde informations- og rådgivningstilbud som kan nå bredt ud.

Blandt de digitale og internetbaserede kanaler som nævnet bruger for at nå det brede publikum, er dsn.dk, sproget.dk, diverse apper, sociale medier, *Nyt fra Sprognævnet* og *Retskrivningsordbøger gennem historien (ROhist)*. *Retskrivningsordbogen* er tilgængelig flere steder, fx på dsn.dk og på sproget.dk og i appen *RO+*, men også via kommercielle platforme som Ordbogen.com og Gyldendals tilbud til skoler. Forskningsresultater formidles bl.a. via dsn.dk og Tidsskrift.dk.

dsn.dk

Dansk Sprognævns primære hjemmeside er dsn.dk, og den giver adgang til såvel en mangfoldighed af sprogfaglig viden som oplysninger af mere organisatorisk karakter, fx om bestyrelsens arbejde og om Sprognævnets rammeaftale med Kulturministeriet. I 2022 er siden bl.a. udvidet hvad angår dansk tegnsprog og med nye kursustilbud om dels formalsproglig korrekthed, dels klart sprog.

Via det centrale multisøgefelt får man adgang til både det mest aktuelle stof og til hele Sprognævnets (bag)katalog af viden.

The screenshot shows the homepage of Dansk Sprognævn. At the top left is the logo 'Dansk Sprognævn'. On the right are links for 'Menu', 'Nyhedsarkiv', and 'Kontakt os'. The main header features the text 'Sprognævnet forsker for at ...' followed by '... følge det danske sprog, svare på spørgsmål om sproget og fastlægge retskrivningen.' Below this is a search bar containing 'forperson'. A dropdown menu shows search results under three categories: 'RETSKRIVNINGSORDBOGEN' (listing 'forperson sb., -en, -er, -erne'), 'NYE ORD I DANSK' (listing 'forperson sb. (1977)'), and 'DSN.DK' (listing 'sprogarbejde i skattestyrelsen 2' and 'Kåring af årets tegn 2021'). Below the search bar is a grid of eight navigation buttons: 'OP TIL DANSK', 'SPROGETS UDVIKLING', 'NYT FRA SPROGNÆVNET', 'UDGIVELSER', 'DANSK TEGNSPROG', 'ORGANISATION OG LOVGIVNING', and 'KONTAKT OS'. An illustration of a person reading a book is visible in the background.

Ordregister.dk

I 2022 har Sprognævnet lanceret siden ordregister.dk med den første version af Det Centrale Ordregister (COR), som Sprognævnet udvikler i samarbejde med Center for Sprogteknologi, Københavns Universitet, Det Danske Sprog- og Litteraturselskab og Digitaliseringsstyrelsen. Fra 2024 er det Sprognævnet der skal stå for driften af registeret.

Ordregister.dk har en snævrere målgruppe end Sprognævnets øvrige hjemmesider idet siden først og fremmest henvender sig til sprogteknologer og sprogteknologiske virksomheder. Det Centrale Ordregister er nemlig et register over det danske ordforråds lemmaer og ordformer som er specielt udviklet til at understøtte udviklingen af sprogteknologi og kunstig intelligens.

På ordregister.dk findes nu en række forskellige COR-resurser og en manual, ligesom det er muligt at afprøve COR og gå på opdagelse i hvordan registeret er opbygget.

Sproget.dk

På sproget.dk finder man vejledning, oplysning og svar på spørgsmål om det danske sprog og sprogforhold i Danmark – en hjælp i det daglige arbejde for sprogbrugere af alle slags og et søgeredskab af høj kvalitet der giver adgang til officielle og autoritative ordbøger og opslagsværker og tilbyder professionel sproglig hjælp.

Fra søgefeltet får man bl.a. adgang til *Retskrivningsordbogen*, *Den Danske Ordbog*, *Ordbog over det danske Sprog*, *Nye ord i dansk 1955 til i dag* og *Schultz' Dansk Synonymordbog*; man finder svar på sproglige spørgsmål stillet til Dansk Sprognævn og redaktionen af ordnet.dk, oplysninger om retskrivningsregler, typiske sproglige problemer med tilhørende øvelser, nyttige ordlister mv., og man kan gå i dybden med sproglige temaer som dialekter, udtale, etymologi, ordsprog m.fl. I små quizzer kan man derudover teste sin viden om typiske retskrivningsproblemer, gamle ord og ordsprog, ord fra vores nabosprog, pendulord mv.

Det forgangne år har primært drejet sig om arbejdet med at flytte sproget.dk over på en mobilvenlig og mere tidssvarende digital platform. Denne proces sker i samarbejde med webbureauet Peytz, og det forventes at processen er afsluttet i 2023. Baggrunden for migreringen er at i de godt 15 år sproget.dk har været online, har siden fået mere og mere indhold, og søgeresultatlisten er sideløbende blevet mere og mere uoverskuelig – især for brugere der ikke på forhånd ved hvad de er på udkig efter. Samtidig har sproget.dk på sin nuværende platform, Plone, ikke kunnet vises ordentligt på hverken mobil eller tablet. Med den nye digitale platform vil de alt for mange års mobiluvenlig ørkenvandring heldigvis være ovre.

På indholdssiden har sproget.dk publiceret knap 40 nyheder om alt fra opdateringer af *Retskrivningsordbogen*, over doktorforsvar om engelsk i minoritetssamfund til bogudgivelser om sprogets oprindelse og sprogudvikling.

I 2022 var sproget.dk som altid med i arrangørgruppen bag Sprogprisen.dk. Priserne uddeles på Sprogdagen, og i 2022 var *bæredygtighed* temaet. Sprogdagen, som fandt sted i Emdrup ved København den 3. oktober, bød på oplæg om bæredygtighed med blandt andre forbrugerombudsmand Christina Toftegaard Nielsen og professor i

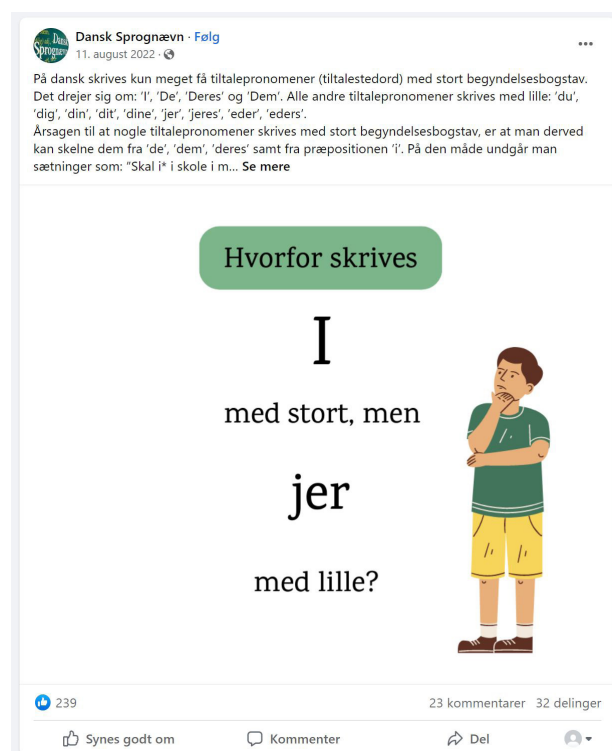

retorik Lisa Storm Villadsen. Der blev uddelt 5 sprogpriser i kategorierne: Årets bedste tekst (vinder: *LEMAN*), Årets bedste tekst på sociale medier (vinder: *Fødevarestyrelsen*), Årets bedste visuelle budskab (vinder: *Røde Kors* og *Revolt*), særpris udenfor kategori I (vinder: *Region Hovedstaden*), særpris udenfor kategori II (vinder: *Børneavisen*).

Sproget.dk udvikles og drives i et samarbejde mellem Dansk Sprognævn og Det Danske Sprog- og Litteraturselskab (DSL). Sprognævnets redaktør er Michael Nguyen, og DSL's redaktører er Laurids Kristian Fahl og Andrea Stengaard. Desuden er følgende studentermedhjælpere fra Dansk Sprognævn tilknyttet: Thea From, Oliver Rix Johannsen, Noah Lykke Knudsen, Kathrine Kjeldal Sørensen og Nathalie De Vallier.

Dansk Sprognævn på de sociale medier

Dansk Sprognævn har aktive profiler på Facebook og LinkedIn. LinkedIn benyttes primært til meddelelser om arrangementer samt organisatoriske nyheder, fx annoncering af ledige stillinger. Dansk Sprognævns væsentligste sociale mediekanal er Facebook, hvor Sprognævnet bidrager med gennemsnitligt to sprogfaglige opslag om ugen, som det er eksemplificeret nedenfor med et af de opslag der havde størst rækkevidde i 2022:

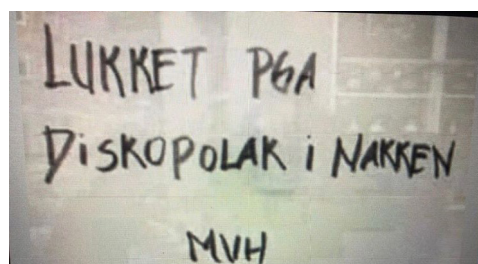
En oversigt over den støt stigende udvikling i antallet af brugere og følgere af Sprognævnets profiler på de sociale medier er givet i tabellen nedenfor.

Sociale medier, Dansk Sprognævn	2020	2021	2022
Facebook (følgere)	5.892	7.096	7.124
LinkedIn	2.017	2.719	3.063
I alt	7.909	9.815	10.187

Sproget.dk's tilstedeværelse på sociale medier som Facebook og Instagram har til formål at sprede sproglæde og vække interessen for den gode og inspirerende kommunikation.

Sproget.dk's facebookprofil har nu 11.821 følgere, og årets mest populære opslag, 'Vil du hjælpe Dansk Sprognævn med et nyt forskningsprojekt?', som omhandlede et spørgeskema om kønsneutrale pronominer, nåede ud til 33.422 facebookbrugere, bl.a. fordi det fik over 700 reaktioner og mange delinger og kommentarer.

På Instagram har sproget.dk 16.511 følgere. De opslag som når ud til mange følgere, er typisk om mad, pudsige oversættelser eller sjove sætningskonstruktioner som resulterer i en ny tolkning – ofte til den komiske eller makabre side, fx "Høvlet Peberrod i bæ". Det billede der i 2022 fik mest opmærksomhed med 1.659 likes og 104 kommentarer, var et skilt med teksten "Lukket pga diskopolak i nakken".

På LinkedIn deler sproget.dk alle de nyheder der lægges på hjemmesiden. Her stiger antallet af følgere også, og her når sproget.dk-nyhederne aktuelt ud til 3.840 sprogfolk.

En oversigt over udviklingen i antallet af brugere og følgere af sproget.dk's profiler på sociale medier er givet i tabellen nedenfor.

Sociale medier, sproget.dk	2020	2021	2022
Facebook (følgere)	9.594	10.783	11.821
Instagram	12.261	14.700	16.511
LinkedIn	2.956	3.514	3.840
I alt	24.811	28.997	32.172

Populærvidenskabelige foredrag og besøg

Efter et par coronaår med moderat aktivitet hvad angår foredrag og fysiske faglige sammenkomster, har der i 2022 været en stor efterspørgsel efter foredrag om Sprognævnets kernefaglighed. 52 gange har nævnets medarbejdere trådt frem med et populærvidenskabeligt foredrag, og det er næsten 2½ gang så mange som i 2021. Det medfører selvsagt et signifikant resursetræk, men det er et vidnesbyrd om Sprognævnets gode omdømme og relevansen af dets faglige arbejde at nævnets videnskabelige personale i så stor stil inviteres til at holde foredrag både indenlands og udenlands.

Sideløbende med foredragsvirksomheden har Sprognævnet budt indenfor til en række besøg og rundvisninger i huset i Bogense.

Sprognævnets kurser om korrekt dansk og om klart sprog

Sidst i 2022 lancerede Dansk Sprognævn to nye kurser, *Korrekt dansk i gymnasiet* og *Klart sprog i organisationen*, som er målrettet henholdsvis gymnasielærere og offentligt ansatte. Kurserne blev lanceret på Sprognævnets hjemmeside og på sproget.dk, og kurset *Korrekt dansk i gymnasiet* blev desuden lanceret i facebookgrupper for lærere i gymnasieskolen.

På kurset til offentligt ansatte fokuseres der på klart sprog og hensigtsmæssig, modtagerorienteret sprogbrug i forskellige kommunikationssituationer, og deltagerne præsenteres for inspirationsmateriale der kan være nyttigt i organisationens sprogarbejde. Kurset baserer sig i nogen grad på principperne i den kommende ISO-standard for klarsprog, ISO/WD 24495-1 (ISO står for *International Organization for Standardization*).

Kurset til gymnasielærere er et inspirationskursus med fokus på hvordan korrekt dansk kan fremmes i gymnasieskolen. På kurset stiller vi fra Sprognævnets side vores viden om godt sprog, og mulige veje dertil, til rådighed. Alt sammen viden som lærere og fagkonsulenter kan plukke af og bruge i undervisningen.

Med lanceringen af de to kurser er Sprognævnet igen i stand til at tilbyde kurser med træning i sproglig korrekthed og sprogforståelse til to af nævnets primære målgrupper. Dansk Sprognævn har således for øje at dets normering af dansk retskrivning lovpligtigt skal følges i hele uddannelsessystemet fra grundskole til videregående uddannelse og af alle dele af den offentlige forvaltning, af Folketinget og myndigheder med tilknytning til Folketinget samt af domstolene.

Dansk Sprognævn i medierne

Dansk Sprognævn kan tælle 129 direkte mediebidrag i 2022. Mediebidragene spænder vidt over interviews, klummer og øvrig ekspertoportræden i radio, tv, dagspressen og onlinemedier. Ukrainske ord i dansk (fx *Kyiv*), det (u)kønnede sprog, herunder kønsneutrale pronominer, nye ord, engelskpåvirkningen i dansk og bandeord er noget af det der har været mest tydelig interesse for. Som tidligere år har Sprognævnet i 2022 stillet medarbejdere til rådighed som sprogeksperter i radioudsendelsen *Klog på sprog* på DR P1, og i samarbejde med programmet har nævnet arrangeret kåringen af årets ord 2022: *Kyiv*. Endvidere leverer Marianne Rathje faste klummer til *Politiken*.

Tallene nedenfor angiver Dansk Sprognævns mediebidrag. Opgørelsen angiver alene mediebidrag om nævnets faglighed – ikke om organisatoriske forhold eller personaleændringer. Derudover er bidrag til *Ritzau*, som altid når ud til en bred vifte af medier, kun medregnet én gang, og der måles ikke på medieomtale som følge af nyheder på *dsn.dk*, eller når nævnet omtales i læserbreve og debatindlæg, hvorfor det faktiske medietryk er betydeligt større end indikeret af tallene.

Mediebidrag	2018	2019	2020	2021	2022
Interviews radio	22	20	45	37	29
Interviews tv	6	8	21	6	8
Interviews aviser/blade	19	22	44	39	42
Interviews internet	0	4	13	12	5
Debatindlæg	3	0	0	2	0
Klummer	2	31	52	46	45
I alt	52	85	175	142	129

OPLYSNING OG RÅDGIVNING OM DANSK TEGNSPROG

Afdeling for Dansk Tegnsprog har en svartjeneste hvor interesserede kan stille spørgsmål om dansk tegnsprog. Svartjenesten fik og besvarede 343 spørgsmål om dansk tegnsprog i løbet af 2022. Hjemmesiden dansktegnsporg.dk, der har til formål at oplyse og rådgive om dansk tegnsprog, er desuden blevet suppleret med 13 spørgsmål/svar. Derudover har afdelingen gennemført et tegntjek om dansk tegnsprog afledt af et spørgsmål modtaget i svartjenesten. Tegntjekket bestod af en spørgeskemaundersøgelse blandt tegnsprogstalere, og resultaterne af undersøgelsen er blevet offentliggjort på dansktegnsporg.dk.

I forbindelse med afdelingens rådgivnings- og oplysningsvirksomhed er der behov for at trække på de (temmelig få) resurser der eksisterer om dansk tegnsprog. Afdeling for Dansk Tegnsprog samarbejder bl.a. med Ordbog over Dansk Tegnsprog om tegns udførelse og betydning. En anden vigtig forudsætning for afdelingens rådgivning og oplysning om dansk tegnsprog er den såkaldte referencegruppe, der blev etableret i 2016. Referencegruppen består af cirka 30 medlemmer med dansk tegnsprog som modersmål. Medlemmerne repræsenterer en bred geografisk, aldersmæssig og uddannelsesmæssig spredning, og herfra indsamler afdelingen informationer i forbindelse med spørgsmål om fx tegns udførelse og betydning. Desuden trækker afdelingen på professor emeritus, dr.phil. Elisabeth Engberg-Pedersens ekspertise i dansk tegnsprog.

Afdelingen udbygger kontinuerligt databasen over spørgsmål og svar om dansk tegnsprog der er så interessante at de bør registreres til senere brug. Basen indeholder nu i alt 559 spørgsmål og tilhørende svar.

Afdelingen kårer i samarbejde med Danske Døves Landsforbund (DDL) og Døvefilm årets tegn under fejringen af dansk tegnsprogs dag d. 13. maj 2022. Fejringen blev afviklet som endagsfilmfestival, og selve kåringen blev livestreamet så alle interesserede kunne følge med. De seneste år har afdelingen arrangeret kåringen af årets tegn som en pendant til kåringen af årets ord.

Dansk tegnsprogs hjemmeside: dansktegnsporg.dk

Hjemmesiden dansktegnsporg.dk henvender sig til personer der har dansk tegnsprog som modersmål, personer der behersker dansk tegnsprog i et eller andet omfang, og personer der gerne vil vide mere om dansk tegnsprog. Formålet med siden er at

oplyse og rådgive om dansk tegnsprog. Siden indeholder bl.a. spørgsmål og svar om dansk tegnsprog, temasider om forskellige aspekter af dansk tegnsprog, quizzer og nyheder. Sidens indhold er både på dansk tegnsprog og på skriftligt dansk.

I 2022 er dansktegnsporg.dk blevet relanceret med en ny videnscentral over blandt andet publikationer om dansk tegnsprog, ordbøger og muligheder for undervisning i dansk tegnsprog samt i et nyt design der tilgodeser kravene til webtilgængelighed. Videnscentralen er uden sammenligning den mest besøgte sektion på hjemmesiden. Derudover er der blevet etableret et videoarkiv hvor afdelingen løbende gør digitaliserede tegnsprogsmaterialer tilgængelige.

Dansk tegnsprog på de sociale medier

Afdeling for Dansk Tegnsprog har en profil på Facebook som er rettet mod personer der har dansk tegnsprog som modersmål, personer der behersker dansk tegnsprog i et eller andet omfang, og personer der gerne vil vide mere om dansk tegnsprog. Formålet med tilstedeværelsen på Facebook er at præsentere målgruppen for det indhold der løbende lægges ud på dansktegnsporg.dk, og at fortælle om de aktiviteter Afdeling for Dansk Tegnsprog deltager i. Der opslås nyt cirka en gang om ugen.

Sociale medier, Dansk Tegnsprog	2020	2021	2022
Facebook (følgere)	1.687	1.801	1.855

Normering

Ifølge sprognævnsløven er det Dansk Sprognævns opgave at "fastlægge den danske retskrivning og udgive den officielle danske retskrivningsordbog". I det daglige varetages denne opgave af retskrivningsredaktionen, og denne virker i overensstemmelse med de beslutninger der træffes i Fagråd for retskrivning, som er nedsat af repræsentantskabet.

Fagrådet har i 2022 bestået af Sanni Nimb (formand), Inger Schoonderbeek Hansen, Henrik Jørgensen og Thomas Hestbæk Andersen samt retskrivningsredaktionen. Redaktionsgruppen har bestået af Margrethe Heidemann Andersen, Anna Sofie Hartling og Michael Nguyen. Margrethe Heidemann Andersen fungerer som sekretær på fagrådsmøder.

Fagrådet skal først og fremmest godkende normændringer af ikke-principiel karakter i *Retskrivningsordbogen*, fx dobbeltformsændringer og ændringer i paragrafferne i retskrivningsreglerne, og skal derudover være opmærksom på hvilke ændringer der kunne være principielle og derfor skal forelægges repræsentantskabet. Fagrådet har desuden til opgave at følge den overordnede redigering af den alfabetiske del af ordbogen og at være rådgivende mht. fx ordudvalget i ordbogen.

I 2022 er arbejdet frem mod udgivelsen af 5. udgave af ordbogen i 2024 blevet intensiveret: I regi af redaktionsgruppen er ordbogens aktuelt ca. 65.000 artikler læst igennem, glosser er blevet opdateret, og sammensætningseksempler er tilføjet; i regi af fagrådet er der ud over tilføjelsen af nye opslagsord særligt arbejdet med stilmarkører, normændringer på enkeltordsniveau og mindre tilføjelser til retskrivningsreglerne.

Den digitale udgave af *Retskrivningsordbogen* (som kan tilgås via appen *RO⁺*, via *dsn.dk*, via *ro-plus.dk*, via *sproget.dk* og via *Ordbogen.com*) har været holdt stabilt i drift og er central og efterspurgt i manges hverdag (med anslået ½ mio. opslag om dagen året rundt).

RETSKRIVNINGSORDBOGEN

I *Retskrivningsordbogen* offentliggøres den officielle danske retskrivning, som skal følges af skolen, af alle dele af den offentlige forvaltning, af Folketinget og myndigheder med tilknytning til Folketinget samt af domstolene.

Siden 2014 er den digitale udgave af *Retskrivningsordbogen* blevet opdateret med nye opslagsord og mindre tilføjelser én gang om året. I 2022 er den digitale udgave af *Retskrivningsordbogen* blevet forøget med 105 nye opslagsord og 32 tilføjelser til eksisterende ordbogsartikler. Publiceringen fandt sted i november 2022 på *dsn.dk*, *sproget.dk*, *RO⁺* og *Ordbogen.com*. Samtidig med opdateringen blev listen over de nye opslagsord offentliggjort på Sprognævnets hjemmeside, hvor der også ligger en generel information om den løbende opdatering.

Retskrivningsordbogen er også frit tilgængelig som elektronisk ordliste, og som sådan kan den fås i følgende versioner: (i) som liste med alle opslagsord og ordklasser, (ii) som liste med alle opslagsord og ordklasser og alle bøjede ordformer og (iii) som komplet XML-opmærket ordbog med alle bøjede former og grammatiske oplysninger, orddeling af opslagsord, eksempler mv. For de sidste to formater gælder at de kun må bruges integreret i sprogteknologiske produkter, dvs. stavekontroller, spil, søgemaskiner mv., og ikke må udgives som selvstændige ordbogsprodukter. I 2022 har Sprognævnet distribueret ordbogen som elektronisk ordliste til 190 modtagere.

Den trykte og den digitale ordbog er ikke identiske, idet den digitale ordbog opdateres årligt med nye tilføjelser. Den seneste trykte udgave af *Retskrivningsordbogen* (4. udg., 2012) er dog fortsat gældende.

Retskrivningsordbogen fra 2012 vil være gældende frem til udgivelsen af 5. udgave af *Retskrivningsordbogen*, som er planlagt til at udkomme i 2024. Trods den årlige opdatering af ordlisten a-å har en opdatering af retskrivningsreglerne og en mere fundamental revision ikke fundet sted siden udgivelsen af 4. udgave, og da der i løbet af årene er observeret en række ændringer i brugen af de ord som allerede er registreret, arbejder Sprognævnet altså henimod en 5. udgave af *Retskrivningsordbogen*.

Nye opslagsord i Retskrivningsordbogen 2022

AC'er (el. ac'er) sb., -en, -e, -ne (akademisk medarbejder)	AMR (el. amr) sb., AMR'en, AMR'er, AMR'er-ne (fork. for arbejdsmiljørepræsentant)	ankerperson sb., -en, -er, -erne
ac'er (el. AC'er) sb., -en, -e, -ne (akademisk medarbejder)	amr (el. AMR) sb., amr'en, amr'er, amr'er-ne (fork. for arbejdsmiljørepræsentant)	
appropriation sb., -en, -er, -erne (det at tilegne sig andres karakteristika og udtrykke dem som sine egne), i sms: appropriation-, fx appropriationskunst; kulturel appropriation	arbejdsmiljørepræsentant sb., -en, -er, -erne (fork.: AMR el. amr)	armbøjning sb., -en, -er, -erne; lave armbøjninger
autoimmun adj., -t, -e; autoimmune sygdomme	autokorrektur sb., -en, -er, -erne	autokorrigere vb., -r, -de, -t
bagbremse sb., -n, -r, -rne	Belarus	belaruser sb., -e, -en, -ne
belarusisk adj., itk. d.s., -e	billetkontrollør sb., -en, -er, -erne	boomer sb., -en, -e, -ne
brushup sb. (itk.), -s (genopfriskning)	burrata sb., -en, -er, -erne (en ost)	butternutsquash sb., -en, butternutsquash, -ene (et græskar)
catchy ubøj. adj.; en catchy melodi	chilipasta sb., -en, -er, -erne	dragqueen sb., -en, -s
eksmænd sb., -en, eksmænd, eksmændene	emirataraber sb., -en, -e, -ne	emiratarabisk adj., itk. d.s., -e
fagperson sb., -en, -er, -erne	fejlbergne vb., -r, -de, -t	fikumdik sb. (fk. el. itk.)
fintune vb., -r, -de, -t	fleksbolig sb., -en, -er, -erne	fnugrulle sb., -n, -r, -rne
forblændelse sb., -n, -r, -rne	forbremse sb., -n, -r, -rne	frugtlikør sb., -en, -er, -erne
fællesgermansk adj., itk. d.s., -e	gentrificere vb., -r, -de, -t (ændre et byområde)	gentrificering sb., -en, -er, -erne (ændring af et byområde)
gravkammer sb., -et, gravkamre, gravkammerne	gymnasielektor sb., -en, -er, -erne	helikopterperspektiv sb., -et, -er, -erne

heteronormativ <i>adj.</i> , -t, -e	heteronormativitet <i>sb.</i> , -en	HK'er (<i>el.</i> hk'er) <i>sb.</i> , -en, -e, -ne (<i>person der arbejder indenfor administration og handel og typisk er medlem af fagforeningen HK</i>) hk'er (<i>el.</i> HK'er) <i>sb.</i> , -en, -e, -ne (<i>person der arbejder indenfor administration og handel og typisk er medlem af fagforeningen HK</i>)
industritekniker <i>sb.</i> , -en, -e, -ne	infografik <i>sb.</i> , -ken, -ker, -kerne	insekthotel <i>sb.</i> , -let, -ler, -lerne
julebag <i>sb.</i> , -et	karriereskift (<i>el.</i> karriereskifte) <i>sb.</i> , -et, karriereskift, -ene karriereskifte (<i>el.</i> karriereskift) <i>sb.</i> , -t, -r, -rne	klimamålsætning <i>sb.</i> , -en, -er, -erne
kunderådgiver <i>sb.</i> , -en, -e, -ne	kvalitetskontrol <i>sb.</i> , -len, -ler, -lerne	landområde <i>sb.</i> , -t, -r, -rne
lejrplads <i>sb.</i> , -en, -er, -erne	livestreame <i>vb.</i> , -r, -t, -de	masala <i>sb.</i> , -en, -er, -erne (<i>en krydderiblanding</i>); garam masala
massedød <i>sb.</i> , -en	mediehus <i>sb.</i> , -et, -e, -ene	mediestøtte <i>sb.</i> , -n
miljøtekniker <i>sb.</i> , -en, -e, -ne	mouseover <i>sb.</i> (<i>fk.</i>) (<i>det at et link eller billede på en skærm kan aktiveres ved at musens markør bevæges hen over det</i>)	multisygdom <i>sb.</i> , -men, -me, -mene
nabogrund <i>sb.</i> , -en, -e, -ene	naturområde <i>sb.</i> , -t, -r, -rne	nedskalering <i>sb.</i> , -en, -er, -erne
nuludledning <i>sb.</i> , -en, -er, -erne	NV (<i>fork.</i> for nordvest)	nyttedyr <i>sb.</i> , -et, nyttedyr, -ene
NØ (<i>fork.</i> for nordøst)	nøglering <i>sb.</i> , -en, -e, -ene	offroad <i>ubøj. adj.</i> ; køre offroad
opskalering <i>sb.</i> , -en, -er, -erne	padel <i>sb.</i> (<i>fk.</i>) (<i>en sportsgren som minder om både tennis og squash</i>), <i>i sms.</i> padel, <i>fx</i> padelketsjer	p-afgift <i>sb.</i> , -en, -er, -erne (<i>parkeringsafgift</i>)
postposition <i>sb.</i> , -en, -er, -erne (<i>efterstillet forholdsord</i>)	postpositionel <i>adj.</i> , -t, -le (<i>som vedrører postpositioner</i>)	racerløb <i>sb.</i> , -et, racerløb, -ene
raison d'être <i>sb.</i> (<i>fk.</i>) (<i>eksistensberettigelse</i>)	rødguld <i>sb.</i> , -et	rødliste <i>sb.</i> , -n, -r, -rne (<i>liste over truede dyrearter</i>)
rødliste <i>vb.</i> , -r, -de, -t (<i>sætte på en liste over truede dyrearter</i>)	selvmedicinere <i>vb.</i> , -r, -de, -t	selvmedicinering <i>sb.</i> , -en, -er, -erne
set <i>sb.</i> , -tet, set, -tene; tv-holdet filmer på settet i dag	skoleskyderi <i>sb.</i> , -et, -er, -erne	småkoge <i>vb.</i> , -r, småkogte, småkøgt
SV (<i>fork.</i> for sydvest)	SØ (<i>fork.</i> for sydøst)	tekstildesigner <i>sb.</i> , -en, -e, -ne
tilbagelevere <i>vb.</i> , -r, -de, -t	totalrenovere <i>vb.</i> , -r, -de, -t	treretters <i>ubøj. adj.</i> ; en treretters børnemenu
trådhegn <i>sb.</i> , -et, trådhegn, -ene	tvangsflytte <i>vb.</i> , -r, -de, -t	tvangsforflytte <i>vb.</i> , -r, -de, -t
udenomsareal <i>sb.</i> , -et, -er, -erne	ultraløb <i>sb.</i> , -et, ultraløb, -ene	ultraløber <i>sb.</i> , -en, -e, -ne
undervisningstime <i>sb.</i> , -n, -r, -rne	universitetslektor <i>sb.</i> , -en, -er, -erne	verdensmål <i>sb.</i> , -et, verdensmål, -ene
viderestille <i>vb.</i> , -r, -de, -t	worldwide <i>ubøj. adj.</i>	

Ændringer i eksisterende opslagsord 2022

<p>adel sb., ad(e)len, <i>i sms.</i> adels-, <i>fx</i> adels-slægt, adelspatent, <i>dog</i> adel- <i>i</i> adelstand</p> <p>></p> <p>adel sb., ad(e)len, <i>i sms.</i> adels-, <i>fx</i> adels-patent, adelslægt, adelstitel, <i>dog</i> adel- <i>i</i> adelstand</p>	<p>ansøgning sb., -en, -er, -erne, <i>i sms.</i> ansøgnings-, <i>fx</i> ansøgningsfrist</p> <p>></p> <p>ansøgning sb., -en, -er, -erne, <i>i sms.</i> ansøgnings-, <i>fx</i> ansøgningsfrist, ansøgningsprocedure</p>	<p>autisme sb., -n (<i>en psykisk lidelse</i>)</p> <p>></p> <p>autisme sb., -n</p>
<p>bagage sb., -n</p> <p>></p> <p>bagage sb., -n, <i>i sms.</i> bagage-, <i>fx</i> bagage-hylde</p>	<p>barber sb., -en, -er, -erne (<i>ÆLDRE herrefrisør</i>), <i>i sms.</i> barber-, <i>fx</i> barbersalon</p> <p>></p> <p>barber sb., -en, -er, -erne, <i>i sms.</i> barber-, <i>fx</i> barberkost, barbersalon</p>	<p>2. bede vb., -r, bad, bedt, <i>i sms.</i> bede-, <i>fx</i> bedestede; <i>i</i> går bad min nabo mig om hjælp</p> <p>></p> <p>2. bede vb., -r, bad, bedt, <i>i sms.</i> bede-, <i>fx</i> bedekrans, bedestede; <i>i</i> går bad min nabo mig om hjælp</p>
<p>betaling sb., -en, -er, -erne, <i>i sms.</i> betalings-, <i>fx</i> betalingsfrist, betalingshospital</p> <p>></p> <p>betaling sb., -en, -er, -erne, <i>i sms.</i> betalings-, <i>fx</i> betalingsfrist, betalingsmur</p>	<p>2. bit sb., -ten, -s, -tene (<i>udskiftelig skrue-trækkerspids</i>)</p> <p>></p> <p>2. bit sb., -ten, -s, -tene (<i>udskiftelig skrue-trækkerspids</i>), <i>i sms.</i> bit-, <i>fx</i> bitpatron</p>	<p>bjerg sb., -et, -e, -ene, <i>i sms.</i> bjerg-, <i>fx</i> bjergby, bjergvej</p> <p>></p> <p>bjerg sb., -et, -e, -ene, <i>i sms.</i> bjerg-, <i>fx</i> bjergby, bjergpas, bjergvej</p>
<p>1. bog sb., -en, bøger, bøgerne, <i>i sms.</i> bog-, <i>fx</i> bogbestand, bogsamler; føre til bogs (<i>nedskrive i protokol e.l.</i>); efter bogen (<i>sådan som det bør være</i>)</p> <p>></p> <p>1. bog sb., -en, bøger, bøgerne, <i>i sms.</i> bog-, <i>fx</i> bogbestand, bogsamler, blå bog; føre til bogs (<i>nedskrive i protokol e.l.</i>); efter bogen (<i>sådan som det bør være</i>)</p>	<p>drab sb., -et, drab, -ene, <i>i sms.</i> drabs-, <i>fx</i> drabschef, drabsforsøg</p> <p>></p> <p>drab sb., -et, drab, -ene, <i>i sms.</i> drabs-, <i>fx</i> drabschef, drabsforsøg, drabsvåben</p>	<p>1. drag sb. (<i>fk.</i>), -s, -sene (<i>mand der optræder i kvindekostume</i>), <i>i sms.</i> drag, <i>fx</i> dragkunstner</p> <p>></p> <p>1. drag sb. (<i>fk.</i>), -s, -sene, <i>i sms.</i> drag-, <i>fx</i> dragkunstner</p>
<p>eks-; eksdronning; eksmand; eksminister</p> <p>></p> <p>eks-; eksdronning; eksminister</p>	<p>elbil sb., -en, -er, -erne</p> <p>></p> <p>elbil sb., -en, -er, -erne, <i>i sms.</i> elbil(s)-, <i>fx</i> elbil(s)ejer</p>	<p>gadedreng sb., -en, -e, -ene (<i>fræk og uopdragen person</i>)</p> <p>></p> <p>gadedreng sb., -en, -e, -ene, <i>i sms.</i> gadedrenge-, <i>fx</i> gadedrengehop, gadedrengeløb</p>
<p>genfødsel sb., -n, -r, -rne (<i>genfødsel</i>)</p> <p>></p> <p>genfødsel sb., -n, -r, -rne (<i>genfødsel</i>); <i>en</i> genfødsel af den antikke kultur</p>	<p>genfødsel sb., genfødslen, genfødsler, genfødslerne</p> <p>></p> <p>genfødsel sb., genfødslen, genfødsler, genfødslerne; Jesu genfødsel; <i>en</i> genfødsel af den antikke kultur</p>	<p>HTX'er (<i>el. htx'er</i>) sb., -en, -e, -ne</p> <p>></p> <p>HTX'er (<i>el. htx'er</i>) sb., -en, -e, -ne (<i>htx-studerende</i>)</p>
<p>htx'er (<i>el. HTX'er</i>) sb., -en, -e, -ne</p> <p>></p> <p>htx'er (<i>el. HTX'er</i>) sb., -en, -e, -ne (<i>htx-studerende</i>)</p>	<p>høreapparat sb., -et, -er, -erne</p> <p>></p> <p>høreapparat sb., -et, -er, -erne, <i>i sms.</i> høreapparat-, <i>fx</i> høreapparatbruger</p>	<p>2. iris sb., -sen, -ser <i>el. iris</i>, -se(r)ne (<i>en plante</i>)</p> <p>></p> <p>2. iris sb., -sen, -ser <i>el. iris</i>, -se(r)ne (<i>en plante, en sommerfugl</i>)</p>
<p>opmærksom adj., -t, -me; opmærksommere, opmærksomst</p> <p>></p> <p>opmærksom adj., -t, -me; opmærksommere, opmærksomst; <i>vi</i> gør opmærksom på datoen</p>	<p>ordbog sb., -en, ordbøger, ordbøgerne, <i>i sms.</i> ordbogs-, <i>fx</i> ordbogsværk</p> <p>></p> <p>ordbog sb., -en, ordbøger, ordbøgerne, <i>i sms.</i> ordbogs-, <i>fx</i> ordbogsværk; dansk-engelsk ordbog</p>	<p>padeltennis sb., -sen (<i>en sport som minder om både tennis og squash</i>)</p> <p>></p> <p>padeltennis sb., -sen (<i>en sportsgren som minder om både tennis og squash</i>)</p>
<p>pligtskyldig adj., -t, -e (<i>Som man gør af pligt</i>); takke pligtskyldigst</p> <p>></p> <p>pligtskyldig adj., -t, -e (<i>Som man gør af pligt</i>); takke pligtskyldigt</p>	<p>redoble (<i>el. reduble</i>) vb., -r, -de, -t (<i>i bridge</i>)</p> <p>></p> <p>redoble (<i>el. reduble</i>) vb., -r, -de, -t (<i>firdoble uddelingen af straf- og bonuspoint i bridge</i>)</p>	<p>sen adj., -t, -e; for sent; <i>i</i> en sen alder; senere hen; sent på året</p> <p>></p> <p>sen adj., -t, -e; for sent; <i>i</i> en sen alder; på det seneste; senere hen; sent på året</p>

<p>3. striik <i>sb.</i> (<i>fk. el. itk.</i>) (<i>striikket vare</i>), <i>i sms. striik-, fx striiksweater</i></p> <p>></p> <p>3. striik <i>sb.</i> (<i>fk. el. itk.</i>) (<i>striikket vare</i>), <i>i sms. striik-, fx striikdesigner, striiksweater</i></p>	<p>ud <i>adv.</i>; rent ud sagt; ud ad døren; ud ad vejen (<i>jf. udad</i>); ud af; gå ud efter mælk (<i>jf. udefter</i>); ud for kysten; komme ud for et uheld; ud fra; gå ud i haven (<i>jf. udi</i>); ud imod; ud over <i>el.</i> udover vandet; det går ud over <i>el.</i> udover dig selv; sætte sig ud over <i>el.</i> udover noget; ud over <i>el.</i> udover bestyrelsen var ingen med (<i>jf. udover</i>); gøre sig ud til bens; kom lige ud! (<i>jf. ligeud</i>)</p> <p>></p> <p>ud <i>adv.</i>; rent ud sagt; ud ad døren; ud ad vejen (<i>jf. udad</i>); ud af; gå ud efter mælk (<i>jf. udefter</i>); ud for kysten; komme ud for et uheld; ud fra; gå ud over nogen; gå ud i haven (<i>jf. udi</i>); ud imod; ud over <i>el.</i> udover vandet; det går ud over <i>el.</i> udover dig selv; sætte sig ud over <i>el.</i> udover noget; ud over <i>el.</i> udover bestyrelsen var ingen med (<i>jf. udover</i>); gøre sig ud til bens; kom lige ud! (<i>jf. ligeud</i>)</p>	<p>vaccine <i>sb.</i>, -n, -r, -rne, <i>i sms. vaccine-, fx vaccinecenter</i></p> <p>></p> <p>vaccine <i>sb.</i>, -n, -r, -rne, <i>i sms. vaccine-, fx vaccinecenter, vaccinepas</i></p>
<p>woke <i>ubøj. adj.</i> (<i>bevidst om uretfærdighed i samfundet, bl.a. mht. racisme og sexism</i>)</p> <p>></p> <p>woke <i>ubøj. adj.</i> (<i>som er (overdrevet) bevidst om uretfærdighed i samfundet, bl.a. mht. racisme og sexism</i>)</p>	<p>æolisk <i>adj., itk. d.s.</i>, -e; æolisk skala</p> <p>></p> <p>æolisk <i>adj., itk. d.s.</i>, -e; æolisk harpe; æolisk skala</p>	

Forskning

Ifølge sprognævnsløven har Dansk Sprognævn ”til opgave at følge det danske sprogs udvikling, at give råd og oplysninger om det danske sprog og at fastlægge den danske retskrivning” og er forpligtet til at ”arbejde på videnskabeligt grundlag”. Desuden er Dansk Sprognævn omfattet af lov om forskning ved arkiver, biblioteker, museer mv. der gælder for ”visse (...) institutioner under Kulturministeriet, hvor forskning er en væsentlig forudsætning for varetagelsen af institutionens hovedopgave”. Sprognævnets forskning har altså det sigte at tilvejebringe, vedligeholde og forny det videnskabelige grundlag for at løse nævnets opgaver, og nævnet er især pålagt en forpligtelse til at ”indsamle nye ord, ordforbindelser og ordanvendelser, herunder forkortelser”.

Dansk Sprognævn har i 2022 fastholdt en høj forskningsproduktivitet, resulterende i såvel fagfællebedømte forskningspublikationer (9) som en omfattende publicering af ikke-fagfællebedømte publikationer, nemlig bøger, tidsskrifter, bogkapitler, forskningsartikler og forskningsformidlende artikler (i alt 32). Dertil kommer 34 forskningsforedrag (143 % flere end i 2021), så det kan med tilfredshed konstateres at Sprognævnets forskere i stor stil bidrager til de videnskabelige konferencer, symposier og sammenkomster som efter et par magre coronaår igen afholdes, og at en fremtidig høj publiceringsaktivitet herved kan forventes.

Hvad angår emnerne for nævnets forskning, har der i 2022 været en videreførelse af forskningen i Sprognævnets kernefaglighed (ordforråd, grammatik, retskrivning og skriftsprogets udvikling) og hertil et fokus på sproghistorie, på sociolingvistiske perspektiver og på sprogteknologiske problemstillinger.

Sideløbende med de mange forskningsbidrag fra Sprognævnets medarbejdere er der udkommet to numre af *NyS*, *Nydanske Sprogstudier*, som fint markerer samarbejdet mellem Sprognævnet og forskere på landets universiteter. Og nævnets eget sprogfaglige tidsskrift, *Nyt fra Sprognævnet*, er udkommet med tre numre.

I 2022 har Sprognævnet sammen med Winnie Collin og Aarhus Universitet evnet at tiltrække betydelig ekstern finansiering i form af et ph.d.-stipendium til forskning i sproget, skrevet såvel som talt, i kommunale sagsbehandlingsforløb med unge, herunder hvilken betydning sprogbrugen har for de unges oplevelse af samarbejdet med kommunen. Projektet er finansieret af Danmarks Frie Forskningsfond (i alt ca. 2,6 mio. kr.) og gennemføres i 2023-2025.

DANSK SPROGNÆVNS FORSKNINGSUDVALG

Dansk Sprognævnets forskningsudvalg har indtil udgangen af 2022 bestået af professor emeritus, dr.phil. Hanne Ruus, Københavns Universitet, direktør, dr.philos. Karen Skovgaard-Petersen, Det Danske Sprog- og Litteraturselskab, og seniorforsker, cand. mag. Jørgen Schack. Hanne Ruus og Karen Skovgaard-Petersen er begge udpeget af Forskningsrådet for Kultur og Kommunikation, mens Jørgen Schack er valgt af Sprognævnets videnskabelige personale og fungerer som udvalgets sekretær.

Udvalget har i 2022 holdt et møde i forbindelse med nævnets forskningsseminar, som fandt sted i slutningen af august. Behandlingen af nævnets forskningsberetning for 2021 er foregået per mail.

I sin udtalelse om nævnets forskningsberetning for 2021 noterer udvalget sig med tilfredshed at nævnets publikationsaktivitet ikke har været påvirket negativt af årets coronarestriktioner, og at antallet af fagfællebedømte artikler endda er højere end i de foregående år. Udvalget er også meget tilfreds med de igangværende forskningsprojekter i nævnet og noterer sig at nævnet endnu en gang har formået at skaffe betydelige eksterne midler til et forskningsprojekt, nemlig til det sprogteknologiske projekt *Det Centrale Ordregister (COR)*, som udføres i samarbejde med Københavns Universitet og Det Danske Sprog- og Litteraturselskab.

DANSK SPROGNÆVNS FORSKNINGSPROJEKTER

Det Centrale Ordregister (COR)

Sprognævnet ansøgte, i samarbejde med DSL og CST, om midler fra Digitaliseringsstyrelsens pulje på ca. 40 mio. kr. til sprogteknologi til projektet *Det Centrale Ordregister (COR)*. Projektet blev bevilget (med 1.348.000 kr. til Sprognævnet) og påbegyndt i foråret 2021. Projektets formål er at opbygge et ordregister ("COR-registeret") som giver ethvert dansk ord et entydigt indeks (et såkaldt COR-indeks). Dermed kan ordkilder af alle slags (fx ordbøger, korpusser og termbanker) jævnføres med hinanden samt kontrolleres for stavning, bøjning, ordklasse, sammensætning og mange andre faktorer. Dette vil sikre en høj genbrugsværdi af danske sprogdata. Ved udarbejdelsen af COR's formelle og tekniske design lægges vægt på at COR-registeret er:

- lingvistisk gennemtænkt (bygger på alment anerkendte sprogvitenskabelige principper)
- stabilt over tid (formelt garanteret af DSN i fremtiden)
- datalogisk versatilt (kompatibelt med alle markedets dataformater og produkttyper)
- uden kommercielle licenser (kan effektivt deles)
- attraktivt for udviklere af sprogteknologi og deres slutbrugere (evalueret af relevante parter).

Sprognævnets hovedansvar i COR-projektet er at designe og udvikle selve det grundlæggende indeks. Dette blev publiceret ultimo september 2022 på hjemmesiden ordregister.dk. Dansk Sprognævnets opgave er fremover at vedligeholde og øge kendskabet til dette grundregister.

De øvrige projektopgaver, som ledes af Det Danske Sprog- og Litteraturselskab og Center for Sprogteknologi ved Københavns Universitet, består i at udvikle et formaliseret og håndterbart betydningsinventar for en væsentlig del af de COR-indekserede ord som også forekommer i DanNet-databasen. Også til dette arbejde bidrager Sprognævnet, dog kun i mindre omfang. Når alle COR-relaterede udviklinger er færdige, vil dansk sprogteknologi have en styrket mulighed for at skabe sprogteknologi og kun-

stig intelligens af høj sproglig kvalitet, takket været den forenkede import af information fra de grundlæggende danske sprogresurser, ikke mindst *Retskrivningsordbogen*.

Mange grublende Dage ere gaaede forud. Grammatik i 1800-tallet som nøgle til moderne normproblemer

Jørgen Schack og Eva Skaftte Jensen påbegyndte i 2020 et projekt om ændringer i dansk syntaks i 1800-tallet. Formålet er at undersøge om nogle af de norm- og variationssspørgsmål man kan møde i moderne dansk grammatik (fx om det hedder *han er større end mig* eller *jeg*, og om det hedder *gulvene er lakeret* eller *lakerede*), grundlægges i 1800-tallet, og i givet fald hvordan denne indsigt kan bruges i rådgivningen vedrørende moderne dansk. Nævnet har modtaget 710.000 kr. til et treårigt projekt fra Kulturministeriets forskningspulje.

I 2022 har arbejdet især samlet sig om følgende 3 emner: 1) Hvordan perfektum participium i attributiv funktion udvikler sig, herunder hvordan *et overdrevent forbrug* kan blive til *et overdrevent forbrug* (med et ekstra *-n-*). 2) Hvordan oblik form bliver mere og mere almindelig i moderne dansk, herunder hvordan *han er større end jeg* bliver til *han er større end mig*, og også hvordan man allerede i 1800-tallet finder hyperkorrektioner af typen *mine forældre elskede min søster højere end jeg*. 3) Hvordan adverbelle former med *-t* langsomt erstatter former uden *-t*, herunder hvordan *hun undersøgte sagen grundig* bliver til *hun undersøgte sagen grundigt*. Resultater af analysearbejdet er blevet fremlagt internt i Dansk Sprognævn og eksternt i sprogfaglige fora. De eksterne fremlæggelser er dels foregået ved to workshops med deltagere fra Danmark, Norge og Sverige, dels ved nationale og internationale konferencer.

Nye danske kerneord

Projektet *Nye danske kerneord* er oprindelig en del af det nu afsluttede projekt *Moderne Importord i Dansk*. Arbejdet med kerneordene (dvs. meget hyppige ord) er i 2022 afsluttet med publiceringen *Nye og ældre danske kerneord* bestående af tre frekvensordlister: en liste med ord fra de mest læste danske ugeblade 2012-2016, en liste med ord fra de mest læste danske aviser 2012-2016 samt en digitaliseret version af Hanne Ruus' liste med danske kerneord 1970-1974 (oprindelig publiceret i 1995). Publiceringen er ledsaget af en artikel som præsenterer ordlisterne. Projektet er udført af Philip Diderichsen (tidligere Dansk Sprognævn, nu Københavns Universitet) og Jørgen Schack.

Nye ord i dansk 1955 til i dag

Sprognævnets nyordsordbog, *Nye ord i dansk 1955 til i dag* (dsn.dk/noid), er i 2022 blevet forøget med 128 nye opslagsord fra perioden 1955 til i dag, fx *akønnet* (2015), *boosterstik* (2010), *embrace* (2009), *fnugrulle* (1969), *insekthotel* (2008), *kærestekilo* (2010) og *reolmarked* (2017). Der er desuden foretaget tilbagedateringer af en række eksisterende opslagsord i ordbogen.

Nye ord i dansk 1955 til i dag opdateres løbende med nye opslagsord. I 2022 har redaktionen bestået af Margrethe Heidemann Andersen, Marianne Rathje og Eva Skaftte Jensen.

Retskrivningsordbøger gennem historien (ROhist)

Hjemmesiden *Retskrivningsordbøger gennem historien* (rohist.dsn.dk) fortæller retskrivningens historie på interaktiv vis ved at lade brugeren slå op i en række historiske retskrivningsordbøger der er koblet på en sådan måde at man kan se en kæde af et søgt opslagsords staveformer gennem tiden.

Retskrivningsordbøger gennem historien var oprindeligt ledet af Philip Diderichsen; siden 2019 har udviklingen og driften af siden været videreført af Thomas Widmann.

Anna Sofie Hartling og Thomas Widmann er i færd med at udarbejde en ordbog baseret på Ove Mallings læsebog fra 1777: *Store og gode Handlinger af Danske, Norske og Holstenere*. Når dette er afsluttet, skal den resulterende ordbog tilføjes til *Retskrivningsordbøger gennem historien* (ROhist).

Skriftlig sprogfærdighed i grundskolen, i gymnasieskolen og på universitetet

Sprognævnet har som et af sine centrale udviklingsmål at kortlægge stavefærdigheden og andre aspekter af den skriftlige sprogfærdighed i folkeskolen og gymnasieskolen. Med det formål at opnå en bedre forståelse af unge sprogbrugeres sproglige adfærd og håndtering af skriftsproget (for bedre at kunne målrette nævnets formidlingsaktiviteter så de kan styrke både elever og lærere i at skrive et klart og formålstjenligt dansk) har Sprognævnet i en række år været involveret i et forskningsprojekt hvor stile fra gymnasiernes afgangseksamen undersøges. I 2022 har Jørgen Schack i samarbejde med Line Burholt Kristensen og Katrine Falcon Søby, begge fra Københavns Universitet, undersøgt bøjningen af modalverbet i konstruktioner af typen *Hun har ikke kunne/kunnet glemme det* i bl.a. gymnasiestile.

Sprog og interaktion i digitale medier

Dette forskningsprojekt har til formål at undersøge hvordan sproget bruges i digitale medier, fx på sociale medier som Facebook og debatforummer. Fokus ligger på om sprogbrugen i disse kommunikationsformer fungerer efter principper der allerede er kendt fra traditionelle måder at skrive på, eller om der kan iagttages nye måder at skrive på der specifikt er knyttet til det pågældende medium/den pågældende genre.

Projektet har i 2022 været ledet af Marianne Rathje.

Videoptagelser af dansk tegnsprog

I forbindelse med at Tegnsprogs- og skrivetolkeuddannelsen ved Københavns Professionshøjskole (tidligere UCC) flyttede til nye lokaler på Campus Carlsberg, fik Sprognævnet overdraget ca. 800 videobånd med optagelser af dansk tegnsprog. Materialet er nu digitaliseret, og der arbejdes kontinuerligt på at tilgængeliggøre optagelser for forskere, studerende og andre interesserede så de kan søge systematisk i dem.

Sprognævnets specialestipendium

Dansk Sprognævn indstiftede i 2021 et stipendium til en specialestuderende der arbejder med et emne som falder indenfor nævnets sprogfaglige ramme. Stipendiaten modtager et honorar på 10.000 kroner ved aflevering af specialet.

Stipendiaten forventes at arbejde mindst én dag om ugen på Sprognævnets adresse i Bogense (stipendiaten får betalt rejseomkostninger mellem sin bopæl og Bogense). Gennem sin tilstedeværelse vil stipendiaten få et indblik i nævnets arbejde og have adgang til dialog med Sprognævnets medarbejdere.

Det første stipendium blev givet til Ehm Hjorth-Nebel Miltersen, Aarhus Universitet, hvis specialeprojekt med titlen *Et sproghistorisk perspektiv på danske kønsneutrale pronomener* blev færdiggjort i sommeren 2022. Specialet er på så højt fagligt niveau at det indgår som grundlag for rådgivningen i Sprognævnets svartjeneste. Derudover har Ehm Hjorth-Nebel Miltersen bidraget med foredrag på baggrund af sit speciale på *Sprogense* og til et af Sprognævnets repræsentantskabsmøder.

I 2022 er specialestipendiet for 2023 blevet tildelt Oliver Rix Johannsen, Syddansk Universitet, som skal skrive speciale med titlen *Pronominalkasus. En korpuslingvistisk undersøgelse af kasusvalg i plurale personlige pronomener i moderne dansk*.

Pronominalkasus er den sidste rest af kasusbøjning i dansk og angår kun syv personlige pronomener (*jeg – mig, du – dig, han – ham, hun – hende, vi – os, I – jer, de – dem*). Alligevel volder det der er tilbage, en del sprogrigtighedsproblemer. Det der er kendt som 'hovedreglen', foreskriver at nominativformen (*jeg, du osv.*) bruges i subjekt (fx *jeg maler*), og at den oblique form (*mig, dig osv.*) anvendes i alle andre tilfælde (fx *Jesper ser mig male*). Men det er kun en hovedregel, og den gælder altså ikke altid. Det drejer sig blandt andet om sætninger hvor pronomenet knytter et bestemmende led til sig (fx *ham derovre ser godt ud* eller *dem hun har inviteret, kommer om lidt*). Der er givet flere bud på undtagelser til hovedreglen der indfanger denne brug, men brugen af de plurale pronomener (*vi, I og de*) er generelt underbelyst. Specialet er derfor baseret på en sådan undersøgelse af brugen af de plurale personlige pronomener i dansk som det tales og skrives efter år 2000. Undersøgelsen er en korpuslingvistisk undersøgelse og anvender sprogteknologiske værktøjer såsom ordklassetagging og parsing. Med specialet søges følgende spørgsmål besvaret:

- Hvordan kan brugen af pronomenerne beskrives i andre typer data end de allerede undersøgte? Er der relevante forskelle?
- Hvilke faktorer kan på baggrund af beskrivelsen af sprogbrugen siges at spille ind på distributionen af nominativ og oblique form?
- Hvilken eller hvilke af de eksisterende regler med evt. undtagelser indfanger bedst sprogbrugen? Kan en af reglerne eller undtagelserne evt. kvalificeres med ovennævnte beskrivelse af sprogbrugen?

Specialet har relevans for Sprognævnets forskning i dansk sprog og sprogbrug idet det undersøger en gruppe centrale ord og deres brug i moderne dansk. Specialets resultater antages desuden at være relevante i Sprognævnets arbejde med at svare på spørgsmål og vejlede om dansk sprog og sprogbrug eftersom pronominalkasus er et tilbagevendende emne i den offentlige debat – og i spørgetelefonen.

Personlige forskningsprojekter

Margrethe Heidemann Andersen har i 2022 lavet flere undersøgelser af engelsk påvirkningen af dansk, bl.a. i forskellige tv- og radioprogrammer, i reklamer og i gadebillede.

Thomas Hestbæk Andersen har i 2022 sammen med Thrine Victoria Jarnot Meline udfoldet en betydningsgrammatisk og -historisk kortlægning af hvordan det danske ordforråd udviklede sig i 2020 som konsekvens af coronapandemien.

Anna Sofie Hartling har i 2022 påbegyndt en undersøgelse af de stærkt bøjeede verber i dansk, herunder også verber der i løbet af de seneste 200 år er gået fra stærk til svag bøjning. Herudover har hun i 2022 også samarbejdet med Michael Nguyen om dels en revideret beskrivelse og (ordklasse)analyse af det komparative *som*, dels en kvantitativ undersøgelse af *før*, *efter* og *fordi* i sammenligning med varianterne *at*, *før at*, *efter at* og *fordi at* i moderne dansk tale- og skriftsprog. Endelig er Anna Sofie Hartling sammen med Thomas Widmann i gang med at få indlemmet Ove Mallings værk *Store og gode Handlinger af Danske, Norske og Holstenere* (1777), som er det første indholdsdirrektiv for en officiel dansk retskrivning, i *Retskrivningsordbøger gennem historien* (rohist.dsn.dk). Selve omarbejdningen af Mallings prosabog til en ordbog indebærer bl.a. sproglige analyser af 1777-sprogbrugen.

Peter Juel Henrichsen forsker i nye anvendelser af *Retskrivningsordbogen*. *Retskrivningsordbogen* er stærkt efterspurgt i de sprogteknologiske brancher, både i Danmark og internationalt (jf. rapporten *Dansk Sprogteknologi i Verdensklasse*). Målet for forskningen er at præsentere *Retskrivningsordbogen* som et dataobjekt der let kan importeres i sprogteknologiske løsninger og samkøres med andre sprogresurser som fx betydnings- og udtaleordbøger, terminologiske databaser og korpusser til maskinlæring. Dette vil styrke *Retskrivningsordbogens* status som dansk retskrivnings centrale reference. Peter Juel Henrichsen er projektleder for Sprognævnets projektgruppe COR. Sideløbende hermed har han bidraget til sprogteknologiske udviklinger og publikationer indenfor projekterne *DAGW* (*Danish Giga-Word Corpus*), *Ravnur* (*Det Færøske Talegenkendelsesprojekt*) og *AiRO* (*Adaptiv it-baseret børnestavning med oplæsningsstøtte – en tidlig indsats for børn i Risiko for Ordblindhed*). Han har desuden forsket i H.C. Ørsted som ordmager og sprogfornyer og har i 2022 bl.a. fremlagt en database med analyser af Ørsteds mere end 3000 neologismer.

Eva Skafte Jensen arbejder sammen med Jørgen Schack på forskningsprojektet *Mange grublende Dage ere gaaede forud* om hvordan man i 1800-tallet kan se begyndelsen til nogle af de problemer og valgmuligheder man finder i moderne dansk grammatik, som fx om det hedder *væggene er pudset* eller *væggene er pudsede*, om det hedder *han er større end jeg* eller *han er større end mig*, om det hedder *hyppige møder er vigtige for samarbejdet* eller *hyppige møder er vigtigt for samarbejdet* m.m. Eva Skafte Jensen er desuden en del af en arbejdsgruppe der skriver en bog om nordisk morfologi i historisk perspektiv. Endelig arbejder hun på en bog om tale og skrift.

Michael Nguyen arbejder primært med grammatik. I 2022 har han arbejdet med ordet *rundt* og dets ordklassetilhørsforhold. Han har også arbejdet med den såkaldte *hvad for*-konstruktion, fx *Hvad for en bil kan du bedst lide at køre i?* Sammen med

Anna Sofie Hartling har han desuden arbejdet med ordet *som* og dets ordklassetil-hørsforhold og med konstruktioner der består af 'konjunktion + at', herunder *fordi at*.

Marianne Rathje har som et af sine forskningsområder det grove sprog. Hun har i 2022 både undersøgt bandeord i realityserien *Ex on the beach* sammen med Margrethe Heidemann Andersen og har sammen med Johanne Niclasen Jensen gentaget en 10 år gammel undersøgelse af danskernes holdninger til bandeord for at udforske udviklingen. Desuden har hun arbejdet videre med forskningsprojektet *Stavefejl i aviserne 1999-2019* sammen med Jørgen Schack og kolleger fra Syddansk Universitet. Endelig har hun opstartet et nyt projekt om danskernes holdninger til og erfaringer med kønsneutrale pronominer sammen med Thrine Victoria Jarnot Meline.

Jørgen Schack beskæftiger sig i sin forskning primært med grammatik, ortografi og ordforrådsstudier. Sammen med Eva Skafte Jensen arbejder han på projektet *Mange grublende Dage ere gaaede forud* om grammatik i 1800-tallet som nøgle til moderne normproblemer. Sammen med Marianne Rathje og to forskere fra Syddansk Universitet arbejder han på et projekt om stavefejl i aviser over tid. Sammen med Philip Diderichsen, Københavns Universitet, har han arbejdet på et projekt om danske kerneord (dvs. meget hyppige ord) over tid. Resultatet af det grundlæggende projekt er publiceret i 2022 i form af to frekvensordlister samt en artikel som beskriver det bagvedliggende arbejde. Der arbejdes videre med en beskrivelse af udviklingen i for-rådet af danske kerneord over tid.

PUBLIKATIONER

En løbende publicering på højt fagligt niveau er nødvendig for at dokumentere kvaliteten i Dansk Sprognævnets forskning og styrke nævnets omdømme, herunder dets muligheder for at indgå i samarbejder og opnå ekstern finansiering.

Sprognævnet har i 2022 fastholdt en respektabel og tilfredsstillende publiceringsaktivitet. Ni fagfællebedømte forskningspublikationer er det blevet til, og hertil kommer en omfattende publicering af ikke-fagfællebedømte publikationer, nemlig bøger, tidsskrifter, bogkapitler, forskningsartikler og forskningsformidlende artikler (i alt 36).

Sideløbende med de mange forskningsbidrag fra Sprognævnets medarbejdere er nævnets anerkendte, egne publikationer udkommet med to numre af *NyS, Nydanske Sprogstudier*, hvor redaktionen består af sprogforskere fra landets universiteter og fra Dansk Sprognævn, et nummer af *Ny forskning i grammatik*, der redigeres og tilrettelægges i et samarbejde mellem Sprognævnet og Grammatiknetværket, tre numre af *Nyt fra Sprognævnet* samt den årlige udgave af *Språk i Norden*, som er en solid markering af samarbejdet med sprognævn og -råd i de øvrige nordiske lande.

Udover de skriftlige publikationer har Sprognævnet bidraget med 34 forskningsforedrag (143 % flere end i 2021) og hele 52 populærvideenskabelige foredrag (148 % flere end i 2021). Det er flotte tal og særdeles markante stigninger der vidner om at Sprognævnet i stor stil har været til stede ved konferencer, seminarer og andre faglige sammenkomster i et år der ikke som årene 2020 og 2021 har været udfordret af corona.

Dansk Sprognævns publikationsaktivitet er samlet i tabellen nedenfor.

Publikationer	2018	2019	2020	2021	2022
Internetsider	6	7	8	9	8
Bøger, rapporter og tidsskrifter	9	9	8	5	6
Artikler og bogkapitler – forskning	9	25	27	22	18
Artikler og bogkapitler – formidling	14	5	13	22	22
Foredrag – forskning	24	14	22	14	34
Foredrag – formidling	26	14	18	21	52

Internetsider

Dansk Sprognævn: <https://dsn.dk> (opdateret i 2022)

Dansk tegnsprog: <https://dansktegnsprog.dk/> (opdateret i 2022)

Det Centrale Ordregister (COR): <https://ordregister.dk/> (lanceret i 2022)

Nye ord i dansk 1955 til i dag: <https://www.dsn.dk/noid> (opdateret for 2022)

Retskrivningsordbogen: <https://www.dsn.dk/ro> (opdateret for 2022)

Retskrivningsordbøger gennem historien: <https://rohist.dsn.dk/>

RO+: <https://roplus.dk> (opdateret for 2022)

Sproget.dk: <https://sproget.dk/> (opdateret i 2022)

Bøger, afhandlinger, rapporter og tidsskrifter

Andersen, Elisabeth Muth, Line Dalberg, Michael Nguyen, Jessie Leigh Nielsen, Sidsel Rasmussen, Antje Schöps & Jacob Thøgersen (red.) (2022). *Language Works 6(2)*.

Journal of Language Works – Sprogvidenskabeligt Studentertidsskrift.

Andersen, Elisabeth Muth, Michael Nguyen, Jan Heegård Petersen, Line Sandst & Jacob Thøgersen (red.) (2022). *NyS, Nydanske Sprogstudier*, 61. Bogense: Dansk Sprognævn.

Andersen, Elisabeth Muth, Alexandra Kratschmer, Michael Nguyen, Jan Heegård Petersen, Line Sandst & Jacob Thøgersen (red.) (2022). *NyS, Nydanske Sprogstudier*, 62. Bogense: Dansk Sprognævn.

Andersen, Thomas Hestbæk (red.) (2022). Årsberetning 2021 (for Dansk Sprognævn).

Nørstebø Moshagen, Sjur, Rickard Domeji, Kristine Eide, Peter Juel Henriksen (red.) (2022). *European Language Equality: D1.38: Report on the Nordic Minority Languages*. Uppsala: Uppsala University Press.

Rathje, Marianne (2022). *Sproglige tildenser. Sprogforandringer i dansk*. Odense: Syddansk Universitetsforlag.

Artikler og bogkapitler

Forskning

Andersen, Elisabeth Muth, Line Dalberg, Michael Nguyen, Jessie Leigh Nielsen, Sidsel Rasmussen, Antje Schöps & Jacob Thøgersen (2022). *Language Works 6(2)*. I: *Journal of Language Works – Sprogvidenskabeligt Studentertidsskrift*, 6(2), s. 1-2.

- Andersen, Elisabeth Muth, Line Dalberg, Michael Nguyen, Jessie Leigh Nielsen, Sidsel Rasmussen, Antje Schöps & Jacob Thøgersen (2022). Language Works 6(2). I: *Journal of Language Works – Sprogvidenskabeligt Studentertidsskrift*, 6(2), s. 3-4.
- Andersen, Margrethe Heidemann & Line Sandst (2022). Hverdagens engelsk. I: *Nys, Nydanske Sprogstudier*, 62, s. 76-101. Bogense: Dansk Sprognævn.
- Andersen, Margrethe Heidemann (2022). Selvbruner på og highlighteren on: Engelske lån i dansk tv og radio. I: *Danske Talesprog*, 22, s. 58-82. København: Center for Dialektforskning.
- Andersen, Margrethe Heidemann & Marianne Rathje (2022). "Så kommer der kraft-edeme to altså, what the fuck". Bandeord i Ex on the beach. I: *Danske Talesprog*, 21, s. 199-233. København: Center for dialektforskning.
- Dideriksen, Christina, Peter Juel Henrichsen & Thomas Widmann (2022). Det Centrale Ordregister. I: *Nyt fra Sprognævnet* 2022/3.
- Engmose, Stine Fuglsang & Peter Juel Henrichsen (2022). AiRO – an Interactive Learning Tool for Children at Risk of Dyslexia. I: *Proceedings of the Thirteenth Language Resources and Evaluation Conference*, s. 4631-4636. Frankrig: Marseille.
- Henrichsen, Peter Juel (2022). Robotten – den hundredårige der kom ind på scenen og ikke forsvandt. I: *Sprog i Norden*, 52(1), s. 19-27.
- Jensen, Eva Skafte & Jørgen Schack (2022). Perfektive participier i attributiv stilling. Diakroni og synkroni. I: *Ny forskning i grammatik*, 29, s. 84-102.
- Kirchmeier, Sabine & Eva Skafte Jensen (2022). Gammeldags og dog moderne. Dronningens sprog. I: Lisa Storm Villadsen (red.). *Dronningen taler*. Dansk Sprognævnsskrifter, 53, s. 21-42. København: Gads Forlag.
- Meline, Thrine Victoria Jarnot (2022). En undersøgelse af bandeordet *fucking* i Ex on the beach. I: *Nyt fra Sprognævnet* 2022/1.
- Nguyen, Michael (2022). Mulige NP-placeringer ved retningsadverbium + præposition. I: *NyS, Nydanske Sprogstudier*, 60, s. 190-224. Bogense: Dansk Sprognævn.
- Nguyen, Michael & Anna Sofie Hartling (2022). Konjunktion eller præposition? Om nogle ledsætningsinitiale elementers ordklasse. I: *Ny forskning i grammatik*, 29, s. 139-155.
- Niclasen Jensen, Johanne & Marianne Rathje (2022). Generationernes holdninger til bandeord - 10 år senere. I: *Nyt fra Sprognævnet* 2022/2.
- Simonsen, Annika, Sandra Saxov Lamhauge, Iben Nyholm Debess & Peter Juel Henrichsen (2022). Creating a Basic Language Resource Kit for Faroese. I: *Proceedings of the Thirteenth Language Resources and Evaluation Conference*, s. 4637-4643. Frankrig: Marseille.
- Schack, Jørgen & Philip Diderichsen (2022). *Nye og ældre danske kerneord. Meget hyppige ord i danske ugeblade og aviser*. Bogense: Dansk Sprognævn.
- Schack, Jørgen & Philip Diderichsen (2022). *Nye danske kerneord. Danske ugeblade 2012-2016*. Bogense: Dansk Sprognævn.
- Schack, Jørgen & Philip Diderichsen (2022). *Nye danske kerneord. Danske aviser 2012-2016*. Bogense: Dansk Sprognævn.

Formidling

- Andersen, Margrethe Heidemann (2022). Fra affaldsø til random. Nye opslagsord i 2021 i Nye ord i dansk 1955 til i dag. I: *Nyt fra Sprognævnet* 2022/1.
- Andersen, Margrethe Heidemann (2022). Hvidvaskning, greenwashing og sportswashing. I: *Nyt fra Sprognævnet* 2022/1.
- Andersen, Margrethe Heidemann (2022). Sidensvans. I: *Nyt fra Sprognævnet* 2022/1.
- Andersen, Margrethe Heidemann (2022). Bidevind. I: *Nyt fra Sprognævnet* 2022/2.
- Andersen, Margrethe Heidemann (2022). En Karen. I: *Nyt fra Sprognævnet* 2022/3.
- Andersen, Thomas Hestbæk & Ida Elisabeth Mørch (2022). Officielle (minoritets)sprog i Danmark. I: *Nyt fra Sprognævnet* 2022/1.
- Hartling, Anna Sofie (2022). Udtrykket *teknisk set*. Det har teknisk set fået en ny betydning i dansk. I: *Nyt fra Sprognævnet* 2022/2.
- Hartling, Anna Sofie (2022). Von- og van-efternavne, med eller uden von/van? I: *Nyt fra Sprognævnet* 2022/2.
- Hartling, Anna Sofie (2022). Bag om udtrykket: tage 1 maske løs(t) af. I: *Nyt fra Sprognævnet* 2022/3.
- Hartling, Anna Sofie & Michael Nguyen (2022). *Efter* eller *efter at*. I: *Nyt fra Sprognævnet* 2022/1.
- Henrichsen, Peter Juel (2022). Hans Christian Ørsted (1777-1851) – videnskabsmanden der gav det danske sprog en kemisk rensning. I: *Vidensår22*. Helsingør Kommunes Biblioteker.
- Henrichsen, Peter Juel (2022). H.C. Ørsted – sprogfornyeren, sprogrenseren, sprogfilosoffen. Indlæg til *Lingoblog*, 3. juni 2022.
- Mørch, Ida Elisabeth (2022). Relæ og stafet. I: *Nyt fra Sprognævnet* 2022/1.
- Mørch, Ida Elisabeth (2022). Transskription af ukrainsk og stavning af ukrainske navne. I: *Nyt fra Sprognævnet* 2022/2.
- Nguyen, Michael (2022). At foreskrive og at beskrive – to forskellige tilgange til sproget. I: *Dansknoter*, nr. 3, september 2022.
- Nguyen, Michael (2022). Om postpositioner – en ukendt ordklasse i dansk. I: *Nyt fra Sprognævnet* 2022/2.
- Nguyen, Michael (2022). Udtalen af *-ment* i låneord. I: *Nyt fra Sprognævnet* 2022/1.
- Nielsen, Kirsten Nørgaard (2022). En vanilje artikel. I: *Nyt fra Sprognævnet* 2022/3.
- Rathje, Marianne (2022). Hold da magle. I: *Nyt fra Sprognævnet* 2022/3.
- Rathje, Marianne (2022). Ny språklitteratur 2021: Danmark. I: *Språk i Norden* 2022, s. 103-111.
- Rathje, Marianne (2022). The ægtefælle-naming game pain: Husband, kæreste, kone? It's complicated. *Kommunikationsforum*, 27. september 2022.
- Rathje, Marianne (2022). Træt af perfektionskultur? Brug årets nye ord *goblin mode*. I: *Kommunikationsforum*, 7. december 2022.

Foredrag

Forskning

- Andersen, Margrethe Heidemann (2022, august). *Engelsk i dansk – et overview*. Sprognævnets sommerseminar. Roskilde.

- Andersen, Margrethe Heidemann (2022, november). *Den kommende udgave af Ret-skrivningsordbogen*. Dansk Sprognævnets 2. repræsentantskabsmøde. Bogense.
- Andersen, Thomas Hestbæk & Thrine Victoria Jarnot Meline (2022, oktober). *Ordforråd i coronaens tid*. Nordisk konferanse i SFL og sosialsemiotikk (NSFL15). Høgskolen i Østfold.
- Hartling, Anna Sofie (2022, august). *Når de stærke bliver de svage. Om verbalbøjningen i dansk de seneste 150 år*. Sprognævnets sommerseminar. Roskilde.
- Henrichsen, Peter Juel (2022, marts). *Det Centrale Ordregister – mål og midler*. Seminar om COR. Roskilde.
- Henrichsen, Peter Juel (2022, april). *Det Centrale Ordregister – Et indeks for det danske ordforråd – en gave til dansk sprogteknologi*. Lexikografi i Norden 2022. Lunds Universitet.
- Henrichsen, Peter Juel (2022, juni). *AiRO – an Interactive Learning Tool for Children at Risk of Dyslexia*. Conference for Language Resources in the European Community (LREC 2022). Marseille.
- Henrichsen, Peter Juel (2022, juni). *Creating a Basic Language Resource Kit for Faeroese*. Conference for Language Resources in the European Community (LREC 2022). Marseille.
- Henrichsen, Peter Juel (2022, august). *Ordklassebestemmelse som forhandling*. Sprognævnets sommerseminar. Roskilde.
- Henrichsen, Peter Juel (2022, oktober). *COR-linkeren: Trøst til den Trætte Sprogteknolog*. 19. Møde om Udforskningen af Dansk Sprog (MUDS). Aarhus Universitet.
- Jensen, Eva Skafté (2022, marts). *Mange grublende Dage ere gaaede forud*. Meddelelse i Videnskabernes Selskab. København.
- Jensen, Eva Skafté (2022, april). *Attention seeking word formation in Danish*. The Role of Pragmatics in Language Change. Videnskabernes Selskab. København.
- Jensen, Eva Skafté (2022, juni). *600 års nominativ og oblik form i dansk*. Gramino III. Københavns Universitet.
- Jensen, Eva Skafté (2022, november). *Old dictionaries as a means to study historical grammar*. Lexicography in a Digital Age, Videnskabernes Selskab. København.
- Jensen, Eva Skafté & Jørgen Schack (2022, august). *What's in an -n? The rise of new inflections for perfect participles in Danish*. 25th International Conference of Historical Linguistics (ICHL). Oxford University.
- Jensen, Eva Skafté & Jørgen Schack (2022, august). *Ubøjet form med og uden -t*. Sprognævnets sommerseminar. Roskilde.
- Jensen, Eva Skafté & Jørgen Schack (2022, oktober). *Ubøjede adverbialer uden og med -t*. 30. grammatiknetværksmøde. Dalum. Odense.
- Jensen, Johanne Niclasen (2022, november). *TikToks multimodale og metaforiske oplevelsesrum*. Sprogvidenskabelig Studenterkonference. Københavns Universitet.
- Jensen, Johanne Niclasen (2022, november). *TikToks multimodale og metaforiske oplevelsesrum*. Oplæg for kurset Sprog i Kontekst. Syddansk Universitet. Odense.
- Hartling, Anna Sofie og Michael Nguyen (2022, oktober). *At eller ikke at efter konjunktion/præposition. En undersøgelse af et nutidigt aviskorpus*. 19. Møde om Udforskningen af Dansk Sprog (MUDS). Aarhus Universitet.

- Nguyen, Michael (2022, august). "Hvad er det for en konstruktion du konstant snakker om?" *En indledende sondering af hvad for-konstruktionen*. Sprognævnets sommerseminar. Roskilde.
- Nguyen, Michael & Anna Sofie Hartling (2022, oktober). *Som som præposition?* 30. grammatiknetværksmøde. Dalum. Odense.
- Nguyen, Michael (2022, oktober). "Hvad er det for en konstruktion du skal holde foredrag om?" *Nogle aspekter af hvad for-konstruktionen*. 30. grammatiknetværksmøde. Dalum. Odense.
- Niemelä, Janne Boye & Elisabeth Holm Hansen (2022, august). *Projektidé 1 og 2. En etymologisk undersøgelse af dansk tegnsprog + Undersøgelse af danske døve unges brug af tegnsprog*. Sprognævnets sommerseminar. Roskilde.
- Rathje, Marianne & Tina Thode Hougaard (2022, februar). "To underline tone and point" – a Danish survey of reasons for using emojis. 44. Annual Conference of the German Linguistic Society. Online.
- Rathje, Marianne & Tina Thode Hougaard (2022, april). *Emojis og alder*. 7. symposium om sprog og interaktion i digitale medier. Aarhus Universitet.
- Rathje, Marianne, Tina Thode Hougaard & Eva Skafté Jensen (2022, juli). *Relation, variation and accommodation in Danish email greetings*. Sociolinguistic Symposium 24. Online.
- Rathje, Marianne (2022, august). "Jeg tænkte bare: Hvad fanden snakker du om, mand?". *Citater i unges sprog*. Sprognævnets sommerseminar. Roskilde.
- Rathje, Marianne (2022, september). *Swearing in the Danish reality series Ex on the beach*. Conference on Taboo in Language, Culture and Communication. Universitetet i Rom.
- Schack, Jørgen & Eva Skafté Jensen (2022, april). *Stærke participier i attributiv stilling – en leksikografisk udfordring*. 16. konference om leksikografi i Norden. Lund.
- Schack, Jørgen & Eva Skafté Jensen (2022, juni). *Bedre end sit rygte*. Fire foredrag på forskningsseminar i 1800-talsprojektets følgegruppe. Odense.
- Schack, Jørgen & Eva Skafté Jensen (2022, august). *Stærke participier i attributiv stilling – en leksikografisk udfordring*. Sprognævnets sommerseminar. Roskilde.
- Schack, Jørgen & Eva Skafté Jensen (2022, oktober). *Uden og med -t. Adverbialer dannet af adjektiver på -ig og -lig*. 19. Møde om Udforskningen af Dansk Sprog (MUDS). Aarhus Universitet.
- Schack, Jørgen, Line Burholt Kristensen & Katrine Falcon Søby (2022, oktober). *Om unge der har skulle bøje modalverber, men ikke har turde, kunne eller ville*. 30. grammatiknetværksmøde. Dalum. Odense.

Formidling

- Andersen, Margrethe Heidemann (2022, november). *Engelsk påvirkning af dansk*. Bogense: Dansk Sprogævn.
- Andersen, Margrethe Heidemann (2022, november). *Kåring af årets ord*. København.
- Andersen, Margrethe Heidemann, Eva Skafté Jensen & Marianne Rathje (2022, september). *I dialog med Dansk Sprogævn*. Bogense: Sprogense.

- Andersen, Thomas Hestbæk (2022, maj). *"jeg synes helt ærligt at DSN skulle komme ud af soveposen og forsvare vores sprog"*. Frederiksberg: DM-seniører.
- Andersen, Thomas Hestbæk (2022, november). *"jeg synes helt ærligt at DSN skulle komme ud af soveposen og forsvare vores sprog"*. København: NorS.
- Andersen, Thomas Hestbæk (2022, november). *Hvad gør vi i Dansk Sprognævn?* Bogense: Dansk Sprognævn.
- Collin, Winnie & Kirsten Lindø Dolberg-Møller (2022, august). *Præsentation af DSN's forlag og de muligheder som et forlag i huset giver*. Dansk Sprognævns sommerseminar. Roskilde.
- Collin, Winnie (2022, august). *Workshop om tænke højt-protokoller som metode til undersøgelse af styrelsens breve*. Børne- og Undervisningsministeriet, Styrelsen for Undervisning og Kvalitet. København.
- Collin, Winnie (2022, oktober). *Dansk Sprognævn – forskning, oplysning og normering*. Mål og pejlemærker i udviklingen og forskningen af vort sprog. Nuuk.
- Hartling, Anna Sofie (2022, juni). *Dansk for svenskere*. Centrum för Öresundsstudier, København: Studieskolen.
- Hartling, Anna Sofie & Michael Nguyen (2022, november). *Noget om det der ikke findes i Retskrivningsordbogen – på vej mod næste udgave*. Dansk Sprognævns 2. repræsentantskabsmøde. Bogense: Dansk Sprognævn.
- Henrichsen, Peter Juel (2022, april). *Det danske sprog, i går, i dag, i morgen*. Bogense: Sløjfen.
- Henrichsen, Peter Juel (2022, maj). *Det Centrale Ordregister – sammenhængskraft til dansk sprogteknologi*. Lancering af COR. Bogense: Dansk Sprognævn.
- Henrichsen, Peter Juel (2022, maj). *Det Centrale Ordregister*. Dansk Sprognævns 1. repræsentantskabsmøde. Bogense: Dansk Sprognævn.
- Henrichsen, Peter Juel (2022, maj). *Det danske sprog, i går, i dag, i morgen*. Bogense: Rotary.
- Henrichsen, Peter Juel (2022, september). *AiRO-bot – din ven i nødden*. Bogense: Sprogense.
- Henrichsen, Peter Juel (2022, november). *Det Centrale Ordregister*. Konference om dansk sprogteknologi. København: Københavns Universitet.
- Henrichsen, Peter Juel (2022, november). *Tal dansk!, sagde robotten*. Danske Sprogseminarer. Århus.
- Henrichsen, Peter Juel (2022, november). *Tal dansk!, sagde robotten*. Danske Sprogseminarer. København: Center for Ledelse.
- Henrichsen, Peter Juel (2022, november). *Den Danske Retskrivningsordbog – bibelen for scrabblere*. DM i Scrabble. København: Folkehuset Absalon.
- Jensen, Eva Skaftø (2022, februar). Fagligt oplæg for nystartet tværministerielt forum for borgerrettet skriftlighed. København.
- Jensen, Eva Skaftø (2022, juni). Gæsteundervisning for svensksprogede elever. Centrum för Öresundsstudier. København: Studieskolen.
- Jensen, Eva Skaftø (2022, juni). Om spørgetelefonen og aktuelle sproglige tendenser for journalister i kreds IV Østjylland. Århus.

- Jensen, Eva Skafte (2022, november). Gæsteundervisning for danskstuderende. Århus: Aarhus Universitet.
- Jensen, Johanne Niclasen (2022, november). *Min karrierevej*. Odense: Syddansk Universitet.
- Nguyen, Michael, Christina Dideriksen & Ea Lindhardt Toft (2022, maj). *Dansk Sprognævn på besøg*. Studenterforeningen ViGør på Lingvistik. Århus: Aarhus Universitet.
- Nguyen, Michael (2022, september). *Deskriptivisme og præskriptivisme – og Dansk Sprognævn*. Lingvistik. Århus: Aarhus Universitet.
- Niemelä, Janne Boye (2022, februar). *Hvad ved vi om de danske tegns etymologi?* København: Døvehistorisk Selskab.
- Niemelä, Janne Boye (2022, marts). *Hvad laver Afdeling for Dansk Tegnsprog og Dansk Tegnsprogråd?* København: Tegnsprogs- og skrivetolkeuddannelsen.
- Niemelä, Janne Boye (2022, april). *Hvad ved vi om de danske tegns etymologi?* København: Pensionistklubben "Brohusklubben".
- Niemelä, Janne Boye (2022, juni). *Bevarelse og udvikling af dansk tegnsprog – hvis ansvar?* Konference: Sprogpolitik, en varm kartoffel? Odense.
- Niemelä, Janne Boye (2022, juni). *Hvad laver Afdeling for Dansk Tegnsprog og Dansk Tegnsprogråd?* Besøg af CFD's døvekonsulenter i Odense. Bogense: Dansk Sprognævn.
- Niemelä, Janne Boye (2022, september). *Hvordan opstår nye tegn?* Herning: Midtjysk døveforening.
- Niemelä, Janne Boye (2022, oktober). *Har vi stadig enkelttegn?* Foreningen af Tegnsprogstolke. Online.
- Niemelä, Janne Boye (2022, november). *Fra tegnsprog til omtale: Tegnenes af-/udvikling gennem tiderne*. Danske Døves Landsforbund. Online.
- Rathje, Marianne (2022, februar). *Generationssprog og sprogproblemer*. København: Uddannelsen Tekstlinjen.
- Rathje, Marianne (2022, maj). *Hvordan udvikler sproget sig i disse år?* Århus: Moesgaard Museum.
- Rathje, Marianne (2022, maj). *Hjernens og sprogets udvikling. Fra primitive lyde til komplekse sætninger*. Århus: Moesgaard Museum.
- Rathje, Marianne (2022, maj). *Generationssprog*. Odense: Syddansk Universitet.
- Rathje, Marianne (2022, september). *Det danske sprog lige nu*. København: Folkeuniversitetet.
- Rathje, Marianne (2022, september). *Det danske sprog lige nu*. Frederikssund: Folkeuniversitetet.
- Rathje, Marianne (2022, oktober). *Sprog og køn*. Hillerød: Hillerød Bibliotek.
- Rathje, Marianne (2022, november). *Sproglige tildenser. Sprogforandringer i dansk*. Sorø: Sorø Bibliotek.
- Rathje, Marianne (2022, november). *Sproglige tildenser. Sprogforandringer i dansk*. København: BogForum.

- Rathje, Marianne (2022, november). *Den sproglige overgang fra gymnasie til videregående uddannelse*. København: For gymnasielærere i dansk på kurset Faglig udvikling i praksis.
- Rathje, Marianne (2022, november). *Den sproglige overgang fra gymnasie til videregående uddannelse*. Århus: For gymnasielærere i dansk på kurset Faglig udvikling i praksis.
- Rathje, Marianne (2022, november). *Præsentation og afprøvning af et danskfagligt øvelsesmateriale udarbejdet til gymnasiet*. København: For gymnasielærere i dansk på kurset Faglig udvikling i praksis.
- Rathje, Marianne (2022, november). *Præsentation og afprøvning af et danskfagligt øvelsesmateriale udarbejdet til gymnasiet*. København: For gymnasielærere i dansk på kurset Faglig udvikling i praksis.
- Rathje, Marianne (2022, november). *Det danske sprog lige nu*. Holbæk: Holbæk Højskoleforening.
- Rathje, Marianne (2022, november). *Bandeord – bliver det fucking værre?* Bogense: Dansk Sprognævn.
- Rathje, Marianne (2022, december). *Det danske sprog lige nu*. Ålborg: Folkeuniversitetet.
- Rathje, Marianne & Nicoline Østergaard-Nielsen (2022, marts). *Sproglig korrekthed i gymnasiet*. Odense: For gymnasielærere i dansk på kurset Faglig udvikling i praksis.

Forventninger til 2023

Dansk Sprognævnets aktuelle strategi udgør fundamentet for dets virke til udgangen af 2024, og den er grundlaget for Sprognævnets aktuelle rammeaftale med Kulturministeriet. Efter de første to år med den nye strategi kan det konstateres at den har vist sig tidssvarende ift. at følge markante udviklinger i sprogsamfundet, rådgive om dansk og normere dansk retskrivning, passende ift. opfyldelsen af interessenternes primære behov samt rimelig ift. de økonomiske og organisatoriske rammer for Dansk Sprognævn.

Som årsberetningen vidner om, er Dansk Sprognævn en økonomisk veldrevet og fagligt velfunderet institution som leverer både efterspurgt forskning, normering og formidling på højt niveau og i et stærkt tilfredsstillende omfang.

I 2023 udfordres nævnet af flere store administrative opgaver, især implementering af nye it-systemer, organiseringen af facility management og digital aflevering til Rigsarkivet, men fagligt betragtet er der al mulig grund til at fortsætte med at udmønte strategien i praksis. Således forventer Dansk Sprognævn i 2023 et tilfredsstillende fagligt virke i henhold til rammeaftalen og interessenternes behov samt et regnskab i balance.

Dansk Sprognævnets forskning har som formål at tilvejebringe, vedligeholde og forny det videnskabelige grundlag for at følge sprogets udvikling, normere dansk retskrivning og rådgive om dansk. Det er forventningen at nævnet igen i 2023 vil være leveringsdygtigt i et højt antal forskningspublikationer indenfor kernefagligheden: ordforråd, grammatik, retskrivning og sprogets udvikling.

Årets økonomiske resultat

Resultatopgørelsen fremgår af nedenstående tabel.

1000 kr., løbende priser	2021	2022	2023
Ordinære driftsindtægter			
Indtægtsført bevilling			
Bevilling	-12.500,0	-12.600,0	-12.600,0
Indtægtsført bevilling i alt	-12.500,0	-12.600,0	-12.600,0
Salg af varer og tjenesteydelser			
Eksternt salg af varer og tjenesteydelser	-322,9	-353,2	-349,0
Internt statsligt salg af varer og tjenesteydelser	0,0	0,0	0,0
Tilskud til egen drift	-534,0	-203,4	-400,0
Ordinære driftsindtægter i alt	-13.356,9	-13.156,6	-13.349,0
Ordinære driftsomkostninger			
Husleje			
Forbrugsomkostninger i alt	595,2	577,0	522,0
Personaleomkostninger			
Lønninger	8.592,8	8.819,2	8.421,8
Andre personaleomkostninger	65,2	80,6	70,0
Pension	1.327,1	1.389,8	1.382,2
Lønrefusion	-70,1	-168,2	-74,0
Personaleomkostninger i alt	9.915,0	10.121,3	9.800,0
Af- og nedskrivninger			
Internt køb af varer og tjenesteydelser	1.268,4	1.284,0	1.404,4
Andre ordinære driftsomkostninger	1.795,8	1.647,0	1.462,8
Ordinære driftsomkostninger i alt	13.707,0	13.761,8	13.322,0
Resultat af ordinær drift	350,1	605,2	-27,0
Andre driftsposter			
Andre driftsindtægter	-710,0	-638,0	0,0
Andre driftsomkostninger	0,5	0,1	0,0
Resultat før finansielle poster	-359,4	-32,8	-27,0
Finansielle poster			
Finansielle indtægter	0,0	-0,9	0,0
Finansielle omkostninger	39,2	26,3	27,0
Årets resultat	-320,2	-7,4	0,0

Kilde: Navision Stat, Statens Koncernsystem (SKS rapportpakke) og Grundbudget 2023.

Efter tre lidt omvæltende år i perioden 2019-2021 med først flytning til Bogense og dernæst to år præget af coronarestriktioner har 2022 økonomisk betragtet udfoldet sig overvejende stabilt, og det afspejler sig i resultatopgørelsen i ovenstående tabel der viser en økonomi i balance med et så lille overskud som 7,4 t.kr. Dette disponeres til overført overskud, der nu beløber sig til 616,2 t.kr.

Hvad angår eksternt finansiering, har Dansk Sprognævn i 2022 modtaget 638 t.kr. via en intern statslig overførsel fra Digitaliseringsstyrelsen ifm. projektet *Det Centrale Ordregister* (COR). Beløbet er bogført som andre driftsindtægter. På forbrugssiden modsvares dette af en stigning i personaleomkostninger og andre ordinære driftsomkostninger.

Budgettet for 2023 er i balance, og i sammenligning med de foregående par år forbliver nævnets samlede økonomiske aktivitetsniveau relativt uændret i 2023. Der er dog væsentlige forskelle mellem budgetterne for hhv. 2022 og 2023: Sprognævnet mister fra 2023 en ekstrabevilling fra Kulturministeriet på 500 t.kr. som nævnet har haft siden 2018, med udgangen af tredje kvartal 2022 er Sprognævnets bevilling fra Digitaliseringsstyrelsen til COR-projektet udløbet, udgifter til energi og statslige systemer forøges i 2023, og afrunding af opskrivningen af bevillingen påvirker økonomien negativt i 2023. Den snævrere bevillingsmæssige ramme og de forøgede faste udgifter samt udløbet af COR-bevillingen opvejes af forbrug af opsparet overskud og overhead ifm. eksternt finansierede projekter.

Dansk Sprognævn

Adelgade 119 B

5400 Bogense

Telefon: +45 33 74 74 00

Spørgetelefon: +45 33 74 74 74:

mandag, onsdag, torsdag og fredag 9.30-12.30

E-mail: adm@dsn.dk

Hjemmeside · www.dsn.dk

Facebook · www.facebook.com/dansksproгнаevn.dk/

LinkedIn · www.linkedin.com/company/sprogn-vnet/

Årsberetning 2022

© 2023 Dansk Sprognævn

ISBN 978-87-89410-89-0